

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-út.)

Sár ycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egész évre ... 200 Le

Fél évre ... 100 Le

Negyed évre ... 27 Le

Kvartál ... 9 Le

Hirdetési ... szerint

Egyes példány ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucarestiben 50 banival több

Omladozó sínek.

Amint mi hasábjainkon évek óta hangoztatunk, az most hivatalosan is beismerést nyert. Maga a CFR. vezérigazgatója jelentette ki, hogy vasutaink szörnyű állapotban vannak. Amíg ez a megállapítás csak az újságok hasábjain hangoskodott, addig talán jóakaratu túlzásnak is vehették azok, akikre az ország kormányzása van bízva. De most már felelős és a legilletékesebb tényező, a vasutak vezérigazgatója mondja ugyanezt és ha nekünk nem, de neki talán mégis elhiszi a kormány, hogy a közlekedés ügyének alapos és minden részletre kiterjedő rendezése már a körmére égett.

Sötét és elszomorító kép az, amelyet Teodorescu vezérigazgató mai számunkban olvasható nyilatkozata festett a romániai vasutak jelenlegi állapotáról. Olyan bizonyítványt állít ki a vasuti adminisztráció felületességéről, az alkalmazottak lelkiismeretlenségéről, a vasuti pályák, szerelvények megbízhatatlanságáról, hogy ezek után már valóban különös egyéni bátorság kell a romániai vasutakon való utazáshoz. Maga a vezérigazgató mondja, hogy a vasuti alkalmazottakban nincs meg az a szellem, amely a békeidőkben uralkodott. De elfelejtette megemlíteni, hogy a mai vasutasok nincsenek úgy fizetve, nincsenek úgy kiképezve és megostálva, mint a békebeliek. Elpanaszolja, hogy a túlterhelt vasuti vonalak szinte katasztrófálisan megrongálódtak az évek során és a CFR.-nek nem volt módjában az életveszélyes vonalakat reparáltatni. De elfelejtette a vezérigazgató ur megindokolni azt, hogy miért nincs pénze a CFR.-nek a síneket felcserélni, amikor a vasuti tarifák megfizethetetlenül magasak, ezzel szemben a vasutasok fizetése elképesztően alacsony. Nincsenek kellő számú vasuti javítóműhely, a töltések omladoznak, a sínek használhatatlanok, a jelzőkészülékekben nem lehet megbízni, a lokomotívok szerkezete teljesen elromlott, úgy, hogy az utasok élete állandóan veszélyben forog. Megállapítja a vezérigazgató ur, hogy mindezen sürgősen segíteni kellene. A segítségnek pedig egyetlen módja van: pénz kell hozzá. Az pedig nincs.

Horribilis összeget igényel a CFR. reorganizációs költsége, ez igaz. De hogy ezt a reorganizálást minden körülmények között és nagyon gyorsan végre kell hajtani, ez sem szenvedhet kétséget. Nem tartjuk megindásnak tehát azt, hogy a CFR. felelős vezetői elsirják vasutaink hajmeresztő helyzetét és valami csodára várnak mely a szükséges pénzt elővarázsolja. Tessék kikutatni az államháztartásnak felesleges kiadási tételeit (nagyon sok ilyen tételre akadna a jószándéku kutató) és ezeket a tekintélyes összegeket mozgósítsák arra a célra, hogy Romániában, az ország szegényére, meg ne akadjon a vasuti közlekedés és ne legyenek napirenden az emberléttel és anyagi kárral járó vasuti katasztrófák. Mert ha még sokáig csak a panaszok lesz az intéző körök minden aktivitása, úgy nemsokára odajutunk, hogy előkerülhetnek a múzeumokból az elkőszekerek és delizsáncok, mint Románia legmodernebb közlekedési eszközei.

A kormány elejtette a kisebbségi törvény gondolatát.

„Az erdélyi magyarság nem élvezhet külön kiváltságokat,” mondja a liberális párt hivatalos lapja. — A kisebbségi iskolák sérelmei. A német párt Bratianu miniszterelnököt kereste fel az iskolai sérelmek ügyében.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-i munkatársának telefonjelentése.) Az erdélyi közvéleményt teljesen váratlanul érte a liberális-párt hivatalos lapjának, a Viitorulnak, az a bejelentése, hogy a kormány egyelőre nem szándékozik a kisebbségi törvényt megvalósítani. A kormány tényleg óhajtja a kölcsönös bizalom alapján lévő jó viszonyt a kisebbségekkel azonban a kisebbségek az alkotmány szerint teljes egyenjogúságot élveznek és egy külön törvény csak kiváltságokat adhatna — írja a liberális párt lapja, a Viitorul.

Ez a felhivatalos nyilatkozat nagy feltűnést keltett a kisebbségek körében, hiszen csak nemrégiben Tatarescu kisebbségi miniszter Bucuresti-i munkatársunk előtt kijelentette, hogy a kisebbségi törvényen maga Duca miniszter dolgozik és a Cuvantul című lap egyik legutóbbi számában ismételtelen fenntartja azt a kijelentést, hogy a múlt parlamenti szezont utolsó napjaiban

az összkormány adott megbízást Duca miniszternek arra, hogy tanulmányozza ezt a kérdést és állítsa fel egy kisebbségi törvény tervezetét.

Bucuresti-i munkatársunk csak néhány nap előtt folytatott beszélgetést a belügyminisztérium vezértitkárával, aki szintén kijelentette, hogy Duca miniszter foglalkozik a kisebbségi törvénnyel. Ezek után érthető, ha az erdélyi közvélemény meglepetve olvasta a Viitorul cikkét, mely szerint a kormány nem szándékozik kisebbségi törvényt a parlament elé benyújtani.

Kétségtelenül történt valami a küliszák mögött ama néhány hét alatt, míg az első miniszteri ígéret történt és a Viitorulban ez a cáfolat megszületett. Hogy mi történt a háttérben, arra némi felvilágosítást nyújt dr. Willer József a magyar párt főtítkárának nyilatkozata, aki a legutóbbi belügyminiszteri látogatása után a következő nyilatkozatot tette:

— A magam részéről Duca belügyminiszter urnak a többek között kijelentettem, hogy a kisebbségi kérdés szolgálata nem jelenti a kisebbségi érdekek esetenkénti előterjesztését — melyekből a kormány egy párat kedvezően elintézt, a legtöbbet pedig jégbehitte. Nem jelenti a panaszok és sirások szakadatlan feltárását sem, amire fájdalom szinte napoként és óráként bőségesen is alkalom nyílik. A kisebbségi kérdést

egész komplexumban törvényes biztosítékokkal körülbástyázva kell megoldani, mert a kisebbségi polgárok jogbiztonsága és lelki nyugalma az állam helyes irányu fejlődésének biztosítója. Duca miniszter a válaszában kijelentette, hogy nem érték előkészületlenül ezek a szavak és további nyilatkozata nyilvánvalóvá tette, hogy meg van benne a hajlandóság a kisebbségi kérdésnek, e nagy problémának a komoly kezelésére. Duca már a múltban is tanujelét adta a kisebbségi probléma iránti érzékének és most csak az a kérdés,

hogy megkapja-e a Bratianu-kormány többi vezető egyéniségének hathatós támogatását e kérdés elintézésére.

A Viitorul legutóbbi cikke azt mutatja, hogy a magyar párt főtítkára óvatossá sejtése valóra vált és a kormánytagok többsége egyszerűen lefújta a kisebbségi törvényt — mely csupán privilégiumokat hozott volna a kisebbségeknek — legalább amint a Viitorul írta.

Ezzel a meglepetést keltő fordulattal egy időben, ma történt, hogy a német párt megbízásából Bucurestibe érkezett Hans Hedrich német képviselő, hogy az iskolai sérelmek ügyében interveniáljon Anghelescu miniszternél. Ismeretes ugyanis, a miniszter felújította azt a régi rendelkezését, hogy más vallású felekezeti növendéket az iskolák nem vehetnek fel, csak miniszteri engedéllyel, ez a rendelet nagyon súlyosan érinti az összes felekezeti iskolákat és különösen érzik e rendelet súlyosságát a német iskolák, melyeknek nagy százalékban más-vallású hallgatói voltak. A többek között a Bucuresti-i lutheránus iskola hallgatóinak ötven százaléka idegen vallású. A német képviselő a következőket mondta munkatársunknak:

— Már a párt elnöke Hans Otto Roth interveniált ez ügyben, azonban nem kapott végleges választ és ezért vált szükségessé, hogy újabb lépést tegyünk. A párt most engem bízott meg, hogy a kormány tagjainak figyelmét felhívjam e sérelmes és értelmetlen intézkedésre és megbízást kaptam arra is, hogy

felkeressem Bratianu Ionelt, a miniszterelnököt, hogy nála is interveniáljak

e sérelmes rendelet visszavonására. Természetes, hogy abban az esetben, ha tárgyalásra kerül a sor, fel fogom említeni a nyilvánossági jogok kérdését is, dacára annak, hogy a német iskolák közül csupán egy van, mely még nem kapott nyilvánossági jogot. De épen ma értesültem, hogy Anghelescu miniszter Sinaián nyaral, azonban ez nem fog engem megakadályozni abban, hogy ott is fel ne keressem. Minthogy pedig Willer József dr. a magyar párt főtítkára is megérkezett Bucurestibe, együttesen fogjuk felkeresni a kormány tagjait, mert anélkül, hogy összebészeltünk volna, biztos vagyok abban, hogy a magyar párt főtítkára is ebben az ügyben érkezett Bucurestibe.

A fentiekkel kapcsolatban érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy a Consiliul Permanent, a közoktatásügyi minisztérium testülete, amely az iskolai nyilvánossági jogok ügyében határoz, holnap tartja a szünet óta az első ülését. Ismeretes, hogy a beiratkozások dacára e testületet Anghelescu miniszter szeptember 15-ig szabadságra, viszont az elmúlt napokban a testület tagjait táviratilag rendelte be a szabadságtól. Kétségtelen, e berendelésnek az az oka, hogy az elmúlt napokban Makkai református püspök fent járt Anghelescu miniszternél, akinél a református iskolák nyilvánossági ügyében interveniált. A kiszivárgott hírek szerint a miniszter ígéretet tett arra nézve, hogy a cluji (kolozsvári), satmari (szatmári) és zilahi református iskolák ügyét első sorban fogja letárgyalatni s csak azután kerül sor a katolikus intézetekre s közöttük az aradi római kat. főgimnáziumra.

Aradi orvos érdekes utazása az Oceánon át.

A szülei látogatására érkezett Aufricht Gusztáv dr. nyolc és fél nap alatt jött Newyorkból Aradra. — Luxusutazás az oceánjáró hajón.

— Hovatovább oda jutunk, hogy nincsenek távolságok — mondotta dr. Aufricht Gusztáv, az aradi származású kitűnő newyorki kozmetikus — akinek érdekfeszítő műtéteiről ép mai számunkban írtunk és aki a Newyork—Arad-i utat 8 és fél nap alatt tette meg.

Ha az ember Aufricht doktort hallgatja, úgy látja, hogy nincs is szükség Oceánrepülésre, amely egyelőre mégis csak életveszélyes valami, s mert az ember így is meglehetősen gyorsan és főleg hallatlan kényelemben jöhet át az Ujvilágból a vén Európába és viszont. Dr. Aufricht Gusztáv augusztus harmincegyedikén, szerdán lépett egy hatalmas, pompázó luxuszőrszékbe, a Berangernek fedélzetére Newyorkban és pénteken, szeptember 9-én már Aradon volt a szülei házában. Neki, a nagy távolságokhoz hozzászokott amerikaiak semmisség ez az ut és nagyon érdekes dolgokat tud elmondani arról, hogy milyen fejlődésen ment át az utóbbi időben a tengeri utazás.

— Ötmeletes hajó a Beranger — mesélte munkatársunknak — és az egyes emeletek között úgy közlekedik a lift, mint egy nagy világvárosi, minden kényelemmel berendezett szállóban. Higgye el: pihenés az utazás egy ilyen hajón, nem pedig — fáradság. Hat nap alatt Cherbourgban voltunk és onnan 2 és fél nap alatt hazavonatoztam. Nem régen voltam itthon, Aradon, alig egy éve, de ez alatt is, legalább is ez az impresszióm, örvendetes javulás észlelhető egész Európában. Gazdasági javulást és konszolidációt értek ezalatt. Megengedem, hogy önök, akik állandóan itt élnek ezt nem veszik annyira észre, de egy másik világrészből jött embernek, aki ha csak egy évig is nem látta Európát, rögtön feltűnik. A nagy tömegek lehet, hogy még nem érzik ezt, de azt hiszem nem tart sokáig, mikor ez a jaypási hullámverés eléri őket is.

— Mit mondjak az utról? ... Egyszerűen pompás ma az áthajózás az Oceánon. A gőzösn, amelyen jöttem — s ez bizonyára érdekelni fogja önöket — valóságos lapkiadválalat is van. Rendes redakció, kiadóhivatal, nyomda. A Daily Mail reggeli száma nyolc hatalmas oldalon ép úgy megjelenik a Berangeren naponta, mint Newyorkban. A szerkesztőség rádióon megkap minden eseményt és nem olvashatok külön lapot Newyorkban sem. Sőt még ennél is érdekesebb, mert benne vannak a hajón történő események is. A Daily Mail e fiókszerkesztőségének munkatársai ép úgy dolgoznak a Berangeren, mintha a newyorki aszfalt volna a lábuk alatt.

— Kulturában sincs hiány. Mint minden ilyen nagy hajón: utaznak turnéjukról hazatérő nagy művészek, énekesek, énekesnők. A nyomda megcsinálja a plakátot, a hajó napilapja bereklámozza és másnap este az oceánjáró gyönyörű hangversenytermében a legelőkelőbb közönség előtt valóságos művészeti világesemények zajlanak le.

— Az tagadhatatlan, hogy igen gazdag emberek utaznak egy ilyen hajón. Erre elmondok egy kedves esetet. Velünk együtt jött haza Amerikából Anglia női teniszcsapata. A fess angol lányok elhatározták, hogy csoportfelvételeikből árverést rendeznek. Képzelve el, hogy mennyi pénzt szedtek be, amikor egy képért 20 fontot is adtak a milliomosok.

— Egyébként ma már nem távolság Amerikától Európa. Utitársunk volt egy kereskedő, akinek Prágában van nagy fióküzlete. Valami sürgős ügyben utazott. Bécsben, ahová reggel érkezett meg, felhívta telefonon Prágát, elintézte dolgát és még délután utazott vissza Newyorkba. Mintha csak Aradról átugrott volna Temesvárra. Amerikáról, Newyorkról nem mondhatok sok újat. Legfeljebb az örült építkezési tempót említhetem meg, ami odaát folyik. Ha az ember pár hónapig nem járt egy helyen és oda visszatér, alig ismer rá, annyira megváltozik ilyen rövid idő alatt is. A Paramount nemrégiben építettett egy 3000 sze-

mélyt befogadó mozi, amely hihetetlen fényüzéssel volt berendezve. Mindenki azt hitte, hogy nem fog prosperálni! Két hét múlva sor-

Aradváros letöri a huszsortát.

Az aradi rendőrség szigorúan ellenőrzi a maximális árakat. — A polgármester felhívása a város közönségéhez.

(Arad, szeptember 13.) Nagy figyelmet és általános meglepedést keltett az aradi fogyasztóközönség körében az Aradi Közlöny mai cikke, amelyben rámutatott arra, hogy az aradi mészárosok nem respektálják a maximális árakat és valósággal kényszerítik a közönséget arra, hogy magasabb árakat fizessen a húsról. Azt is megírtuk, hogy viszont Aradváros vezetősége leszögezte, hogy hamarosan rendet teremt a mészárosok között. Ma már megtörtént erre vonatkozólag az első lépés.

Aradváros vezetősége ugyanis ma átiratban értesítette az aradi államrendőrséget a visszaélésekről és egyben felkérte a rendőrséget, amely a maximális árak betartásáról a törvény szerint ellenőrző szervként működik, hogy vizsgálja felül a mészárosok árait és indíttasson eljárást azok ellen, akik túllépik a maximális árakat. Ez alkalomból beszélgetést is folytattunk ma Angel István dr. polgármesterrel, aki lapunk útján a következő felhívást intézi Aradváros fogyasztóközönségéhez:

A közönségnek is vigyázni kell arra, hogy ne fizessen többet a húsról, mint amenny-

fatat álltak az emberek a jegyért. Erre a konkurrencia, az u. n. „Roxy” filmvállalat építettett egy 6000 személyt befogadó kolosszust. Most ott is sorfalat állnak az emberek... Hát ez Amerika! Még csak annyit, hogy mindkét filmvállalat magyar emberé. Ugy a Paramount, mint a Roxy. Azt hiszem ez is jellemző Amerikára.

ny: a mészárosoknak jár. Ha valaki vásárlást eszközöl, ismernie kell a maximális árakat és ennél többet nem kell és nem szabad fizetnie. A legegyszerűbb eljárás az, ha a vásárlásnál kizárólag a hatóság által megállapított árakat fizeti és ha pedig a mészáros ennél többet követel, tegyen nyomban feljelentést az illetékes hatóságnál, az államrendőrségnél. A közönségnek is segédkeznie kell nyújtania a maximális árak betartásának ellenőrzésénél és ha visszaélést tapasztal, kötelessége mindenkinek jelentést tenni, hogy ilyen módon megbüntessék azokat akik nem respektálják a hatóság intézkedéseket.

Ezek az erélyes rendszabályok valószínűleg egy-két nap alatt meghozzák gyümölcsüket és az aradi mészárosokat kényszeríteni fogják, hogy tényleg maximális áron adjanak húst. Tájékoztatásul még egyszer itt adjuk a maximális árakat, amelyeknél többet senkinek sem szabad követelnie: marhahús 33—35 lej, borjúhús 38—40 lej, sertéshús 44—46 lej kilogrammonként. Azokat, akik nem akarják respektálni ezeket az árakat, kíméletlenül fel kell jelenteni, hogy a bíróságnál beverjék el büntetésüket.

Szökni akart özvegy Mandlné gyilkosa.

Meghíusult a huszéves Albert Antal kétszeri szökési kísérlete. Külön cellába csukták a mindenáron szabadulni vágyó rabot.

(Arad, szeptember 13.) Jól kísérelt, vakmerő szökést kísérelt meg néhány nappal ezelőtt a februárvégi Regele Carol (Erzsébet királyné) körút kegyetlen rablógyilkosság egyik elítélte, Albert Antal, aki hónapok óta az aradi ügyészség egyik elsőemeleti közös cellában várta a tábla döntését. Mint még élénk emlékezetben van, a szörnyű gyilkosság ügyében az aradi törvényszék a június havában tartott főtárgyaláson az izgalmas bűnmű fővédőjét, Albert Antal 20 esztendő cipészlegényt 12 esztendő fegyházbüntetéssel sújtotta. Albert Antal többi elítelt vádlott-társával egyetemben megfélebbizte az aradi törvényszék ítéletét s így Albert Antal és Péter, valamint Miszlav Sándor, az aradi ügyészségi fogházban várják be, amíg további sorsuk elől döntés történik. Albert Antalt elítélte után, ötévesével egy nagyobb elsőemeleti közös cellában helyezték el ideiglenesen, ahol eleinte kifogástalanul viselte magát, néhány nappal ezelőtt azonban rabtársával egyetemben, előre kiesztelt terv alapján vakmerő szökést kísérelt meg.

A közös cella lakói ugyanis egy nagyobb éjszakai szélvihar alkalmával észrevették, hogy a cella ajtaja a légvonat következtében gyengén meg-megmozdul. Nyomban feltámadt bennük a szökés vágya s közösen hozzáláttak, hogy a különben is rosszul záródó ajtót a sarokból kinyomják. Ez azonban megfeszített erőlködésük dacára sem sikerült s mivel az nem kis zajjal járt, a rabok mesterkedését észrevette az ő is, aki természetesen reggelig fokozott éberséggel őrködött a cella előtt, majd jelentése nyomán másnapra egy másik, ugyancsak közös cellában helyezték el Albertet. A nem sikerült kísérlet azonban most már még erősebben felkeltette bennük a szabadulás vágyát. Alig múlt el néhány nap, Albert másik négy társával munkaközben megállapította, hogy az egyik földszinti műhelyteremből könnyűszerrel lehetne kiszökni, mert ezeken az ablakokon nincsen rács. Nem is haboztak sokáig, hanem úgy tettek, mintha csak véletlenségből történne, hárman megragadtak egy nagyobb dorongot s azt nagy lendülettel

és erővel a homályos ablaküvegnek lödítőták. Az ablaküveg természetesen szilánkokra pattant s a következő pillanatban Albert Antal már fejest ugrott az ablakon, de a nyomában utána érzett fájdalmas ütés következtében már rájött arra, hogy a sűrű vasrács bizony nem hiányzott, csak épen nem látszott a homályos ablaküveg mögöl. Albert Antalék szökési kísérlete természetesen nem maradt el következmények nélkül és Francisc fogházigazgató rendeletére most egy magányos, szűk cellába zárták el Albert Antalt, akinek a vakmerő elhatározásáért még külön szigorú fegyelmi büntetéssel is sújtanak.

Öngyilkos lett kommun orgazdája.

Egy badeni kereskedő tragédiája.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távfratja.) Egy Baden melletti kis falucskában tegnap felakasztotta magát Müller badeni kereskedő. A kereskedő arról volt ismertes, hogy a proletárdiktatura bukása után egy Budapestről odamene-kült terroristától rengeteg ékszert és más érték-tárgyat vásárolt, amelyet a terrorista a kommun alatt rabolt össze Budapesten. Müller ezeket potom áron vette meg és így dúsgazdag ember lett belőle. A bécsi helyi államrendőrség bizalmas uton tudomást szerzett erről és orgazdaságot bűnvádi eljárást indított a kereskedő ellen, aki valószínűleg emiatt vált meg az élettől. Érdekes, hogy az ügyészség épen tegnap, tehát az öngyilkosság napján szüntette meg bizonyítékok hiányában az eljárást Müller ellen.

— Ujabb kommunista forradalom Kínában. Londonból jelentik: A sanghai jelentések szerint a kínai hatóságok Hankauban megtették az előkészületeket a készülő kommunista zendülés leverésére. Gere város bennszülött városrészében Holing vörös vezér 5000 főnyi irreguláris csapatot tart készenlétben, amelylyel Hankau felé akar vonulni. Itt akarja először berendezni a kommunista uralmat.

Elcsapják a beteg tisztviselőket Aradon

A pénzügyminisztérium szigorú rendeletet küldött az aradi pénzügyigazgatóságához. — Megrostálják az új tisztviselőket.

(Arad, szeptember 13.) Már napokkal ezelőtt nagy megdöbbenést keltett köztisztviselői körökben a kormány az az álláspontja, hogy az állam adminisztrációját megakarja szabadítani a beteg tisztviselőktől s emelől fogva mindazokat a köztisztviselőket, akiket egészségileg nem találunk megfelelőnek, elbocsájtják, illetve nyugdíjazni fogják. A képtelenül hangzó hióbbir, — sajnos — igaznak bizonyult s a kormány komoly elhatározását mi sem bizonyítja jobban, minthogy az aradi pénzügyigazgatóság az mai nap folyamán megérkezett a pénzügyminiszter erről szóló körrendelete, ami természetesen érthető riadalmat okozott, hiszen alig akad a robotos tisztviselő gárdában ember, akire rá lehetne mondani, hogy kisebb-nagyobb mértékben beteg ne lenne. A súlyos rendeletben előláróban megállapítja a miniszter, hogy már eleve nem jártak el kellő körültekintéssel a pénzügyigazgatók, amennyiben a tisztviselők kiválasztása alkalmával nem fektettek súlyt arra, vajjon az illető kérelmező megfelelő-e a közigazgatás szempontjából megkívánt egészségi követelményeknek. Alig van olyan pénzügyigazgatóság — mondja a rendelet — amelynél ne dolgoznának tudóvésztes tisztviselők. Ezek pedig egyrészt veszélyeztetik kollégáik egészségét, másrészt viszont egy-két havi szolgálat után betegszabadságot kérnek, amelynek folytonos meghosszabítására a törvény kötelezi a pénzügyminisztériumot. Így történik meg aztán, hogy az állam évekig fizeti tisztviselőket, anélkül, hogy a fizetésért a legcsekélyebb ellenszolgáltatást is kapná!

Van azonban egy másik, erkölcsi szempontból sokkal súlyosabb megállapítása is a rendeletnek. A pénzügyminiszter ugyanis feddő hangon azért is szemrehányást tesz a pénzügyigazgatóknak, hogy erkölcsi tekintetben sem jártak el kellő gondossággal és alaposággal a tisztviselői kar rekrutálásánál s nem egyszer olyan tisztviselőket terjesztettek fel kinevezésre, akik erkölcsi szempontból súlyos kívánni valókat hagynak maguk után. Megtörtént az, hogy büntetett előéletű egyént neveztek ki, sőt volt arra is eset, hogy kitűnő véleményezést adtak olyan egyénekről, akik ellen épen a felterjesztés idején büntető eljárás volt folyamatban.

E súlyos megállapítások után a pénzügyminiszter felhívja a pénzügyigazgatókat, hogy a tisztviselők felvételénél ne elégedjenek meg a kérvénnyel beterjesztett bizonyítványok egyszerű tudomásulvételével, hanem személyesen győződjenek meg a kérvényező egészségéről és erkölcsi előéletéről, mert a kinevezésekért a jövőben a pénzügyigazgatókat teszik felelőssé. A köztisztviselői életben mindenestre példátlanul álló súlyos kormányrendelet, — amennyiben ezt rövidesen minden állami és közigazgatási hivatalnak megküldik — óriási riadalmat, mélységes megdöbbenést keltett a tisztviselőfronton. A második rész ellen nincs is kifogás. A kormány az a terve, hogy akár egy fájdalmas császármetézzel is, egyszeribe megszabadítani igyekszik az államháztartást a bünt-kóstitott tisztviselőktől, nemhogy helyes álláspont, de épen a köz szempontjából mulhatatlanul szükséges is. Azonban megdöbbenően antiszociális az a felfogás, hogy a beteg tisztviselőket csak úgy márólholnapra uccára tegyék talán épen azért, mert a sovány jövedelem nem nyújthatott neki módot arra, hogy a poros aktákból és éjszakai megerőltetett munka közben beszívott kóros bacillusokat egy-egy gyógykúra után kipihenheték volna magukból. Helyes egyrésztben, ha ez a szempont a jövőben, új tisztviselők felvétele tekintetében érvényesülni fog, azonban merő kegyetlenség lenne a hosszú és megerőltetett szolgálat után, most kenyér nélkül hagyni — a csekély nyugdíj még erre sem elég — nős és családos tisztvi-

selőket és ezt a végső lépést bizonyára még egyszer fontolóra is fogja venni a kormány. A szigorú rendelet különben az aradi pénzügyigazgatóság tisztviselői karát nem igen érinti.

Franasovici miniszter átutazott Aradon.

A város és megye vezetősége ünnepélyesen fogadta a minisztert, aki — szabadságon lévén — nem tett semmiféle nyilatkozatot. Tatarescu délután Timisoarára utazott.

(Arad, szeptember 13.) Ma egészen váratlanul Aradra érkezett és itt néhány órát tartózkodott Franasovici belügyi államtitkár, aki jelenleg szabadságon van. Ma délben az aradi állomásfőnökség értesítést kapott arról, hogy déli 1 óra 20 perckor Aradra érkezik Franasovici államtitkár. Az utazás közelebbi céljairól nem jött semmi értesítés, ugyisint a fogadtatást illetőleg sem érkezett intézkedés. Az állomásfőnökség ennek dacára azonnal értesítette a vármegyei prefekturát és dr. Lázár Ágoston megtette a szükséges intézkedéseket a miniszteri rangban levő államtitkár fogadtatására.

Déli egy óra felé már az állomás peronján voltak a fogadtatáson résztvevők. A távollévő Georgescu János prefektus helyett dr. Lázár Ágoston alispán jelent meg, a város nevében dr. Angel István polgármester, azonkívül Filotti Zamfir rendőrprefektus, Vladimirescu bucuresti-i szigurancafelügyelő, Ciurescu Tache szigurancafőnök, dr. Robu János volt főpolgármester, dr. Demian Aurel pártelnök és még többen várták az érkező minisztert. Pontban a jelzett időben befutott a vonat. A vonat utolsó vagonja volt a miniszteri kőlönkocsi, amelyből az elegáns, jókedvű, mosolygó arcú államtitkár színt a vonat megállásának pillan-

mert — hivatalos közlés szerint — nincs is okuk aggályoskodni a drákói intézkedésről, mert egy-két régebbi, beteges tisztviselőtől eltekintve, a tisztviselői kar majdnem kilencvenkilenc százalékban makkegészséges s továbbra is teljes melegegedésre fogja bírni az iramot ami pedig eddig sem volt csekély feladat.

natában már leszállott. A várakozók sorban bemutatkoztak neki és Angel István dr. polgármester néhány rövid szóval Aradváros és polgársága nevében üdvözölte az államtitkárt, aki kedvesen kezelt fogott sorban a várakozókat, majd kijelentette:

— Nagyon köszönöm, hogy ilyen szépen fogadtak. Azonban ne haragudjanak, a feleségemmel és néhány barátommal utazom keresztül Aradon és nem akarok hivatalos fogadtatást.

Amikor a várakozók között megpillantotta az újságírókat, mosolyogva jelentette ki:

— Nem kérem. Nem nyilatkozom. Jelenleg szabadságon vagyok és nem tudok semmit, ami Önöket érdekelheti, nem is adok tehát intervjut. Most egyébként csak átutazóban vagyok Aradon és a délutáni 3 óra 5 perckor induló vonattal Timisoarára megyek.

Utazásának további céljairól sem nyilatkozott Franasovici. A belügyi államtitkár különben a fogadtatás után társaságával együtt két autón az aradi Vadászkiert-étteremhez hajtatott, ahol megébedeltek, majd néhány perccel három óra előtt visszahajtatott az állomásra és 3 óra 5 perckor továbbutazott Timisoara felé.

Új bonyodalom a pancotai raktárégés körül.

Izgalmas szembesítés az aradi vizsgálóbíró előtt. — A titokzatos ügy koronatanuja ma újból terhelő vallomást tett a gyanúsított nagykereskedő ellen.

(Arad, szeptember 13.) Az öngyújtással vádolt Galló János pancotai nagykereskedő ügyében mára várt vizsgálóbírói kihallgatások meglepően szenzációs fordulatot adtak a ropant érdekes bűnügynek, amely most ismét újabb fázisához érkezett el. Radu Pascu vizsgálóbíró ugyanis a mai nap folyamán szembesítette Kohn Vilmost Kocz János cluji (kolozsvári) rendőrtisztrel s ez a szembesítés azzal a különös, egyben azonban meglepő eredménnyel járt, hogy Kohn Vilmos — visszavonta második, a vizsgálóbíróságon tett vallomását és ezuttal már első, Gallóra súlyosan terhelő vallomását tartotta fenn. Ennek következtében aztán Radu Pascu váratlanul újabb szembesítést rendelt el, amelynek során Csóky Gusztáv volt tanító, a pancotai tűzoltóság parancsnoka és Szalay József pancotai bognármester a szemébe mondták Kohn Vilmosnak, hogy előttük igenis tett olyan nyilatkozatot, amely szerint többszázezer lejt kereshetne, ha Galló ellen vallana, mert az érdekelt biztosítótársaságok 300.000 lejt ajánlottak fel neki ezen a címen. Kohn a két újabb szembesítés pillanatokra zavarba hozta, majd valahogy magához tért és ekkor már határozottan tagadta, hogy ilyen kijelentéseket tett volna. Elismételte, hogy Galló a tüzeset után való napon igenis meg akarta vásárolni az ő hallgatását, amit azonban ő elutasított, annál is inkább, mert közben megjelentek a biztosítótársaságok kárbecslői s azok előtt aztán azt is elmondotta, hogy mit kért tőle a gazdája. A vizsgálóbíró előtt Kohn kétségbevonta azt is, mintha többeknek elpanaszolta volna, hogy Kocz rendőrtiszt őt vallomásában erőszakkal befolyásolta volna és nem akar egyáltalán emlékezni arra sem, hogy Galló ügyvédjének sirva fogadkozott volna, hogy visszavonja kieroszakolt vallomását és megmondja a szentiszta igazságot, ha megvédi Koczotól. Kohn Vilmos kétséges

és megbízhatónak egyáltalán nem mondható vallomása ilyenformán most újabb fordulatot adott az ügynek, úgy, hogy most a vizsálat további kiterjesztésére és egyes részletek újabb és alaposabb megvizsgálására van szükség.

Megtalálták az Old Glory roncsait

Az utasoknak nyomaveszett. — Curling gépének maradványára is ráakadtak.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása) A londoni jelentések arról számolnak be, hogy a legutóbb szerencsétlenül járt Old Glory óceánrepülő gép roncsait a Cyle gőzös megtalálta. Mint ismeretes, a Daily Mirror lapkiadó vállalat megbizta a gőzöst, végezzen kutatásokat a repülőgép után, mert Paine a lap főszerkesztője is a gépen utazott. A szikratávirat szerint a gépet 550 mérföldnyire találták meg Bel Izland szigetétől keletre s 100 mérföldnyire attól a heytől, ahonnan az S. O. S. jeleket leadta. Az utasoknak teljesen nyomaveszett.

A londoni jelentések még arról számolnak be, hogy Cornwallis partvidékén a kutató gőzösök egy repülőgép roncsait találták meg. A gép ezüstszürke fémmel van bevonva és valószínű, hogy Sir John Curling gépének maradványai. A pilóta — mint ismeretes — Kanadából akart Londonba repülni.

— Lupu dr. nem tárgyal a szovjettel. Bucurestiből jelentik: Genfből érkezett jelentések szerint, az ottani román körök a leghatározottabban megcáfollják azokat a híreket, hogy Lupu dr. miniszter a szovjetmegbizottakkal tárgyal. Bucuresti-i jelentés szerint, illetékes helyer a legerélyesebben megcáfollják a genfi tárgyalások hírét.

Höfer gyermek hintőpor csak lila dobozban valódi.

Betegh Béby csatát nyert Budapesten.

Az aradi színház volt primadonnája nagy sikerrel debütált a Budai Színház színpadán. — Betegh Béby állandó vendégnek leszerződött az aradi színházhoz.

(Az Aradi Közlöny munkatársától.) Budapest. Délután öt óra. Halkan kopogtattam az Irányi-uccai harmadik emeleten. A lakásaiton névjegy: **Betegh Béby**. Nagy nap volt az, főleg az aradiak kedvenc szubrettje szempontjából: a sorsdöntő fellépés napja, én pedig érthetően kíváncsi: hogyan fest, mit érez, mily lelkiállapotban van a művész a nevezetes est előtt. Amely nagyon fontos. Vagy sikert teremt. Elhatározót. Vagy bukást. Megpecsételőt. Mert Béby az este mutatkozott be újból Budapest közönségének. A „Marinka, a táncosnő”-ben. Tehát pompás alkalammal nyílt az izgalom, avagy az angol nyugalom megfigyelésére. Képzelttem: az izgalom tótágast áll a lakásban. Toalettek, cipők, kalapok, skatulyák diszes halmaza, amelynek tejetén dühöng a haragvó istennő s jól irányzott kaptafák keresik a hebegő szobacica bubifrizuráját. Ehelyett azonban — mily meglepetés — istenes nyugalom kellős közepébe toppantam be, sehol nyoma a láznak, izgalomnak s az estét, a felkészülést a sarokban elrendezett elszállításra váró becsomagolt bőröndök jelzik. Azonnali megállapítás: Béby igen jól fest, pompás kondícióban heverészett a koreveten. A lelkiállapotra és az érzelmekre vonatkozólag ám beszéljen Béby maga, amint nevetve fogadott:

— Jé, még egy aradi. Kedves, hogy felkeresett. Szép kis aradi kolónia van fenn. Majdnem mindenki meglátogatott.

Bocsánatot kértem, hogy talán az idő alkalmatlan, hisz még csak két óra és itt a nagy est kezdete, de Béby elhárító mozdulatot tett:

— Csak nem gondolja, hogy ideges vagyok s lámpalázam van. Sohasem voltam ilyen nyugodt. Láthatja különben. A remény és bizakodás tölt el és remélem sikerülni fog minden. Ugy érzem, elsáncoltam magam minden ellen és jön, aminek jönnie kell. Sok minden függ a ma estétől és én sokat is várok tőle. Új toalettjeim vannak. Fölhoztam ugyan aradi garderobomat, de az utolsó darabig újat csináltattam. Egész kis vagyon. De Pesten fődolog a feltétlen elegancia és a színpadon nagyok az igények. Az estére vonatkozólag biztatók máskülönben is az auspiciumok. A főpróbán történt, hogy a II. felvonásból való duettem után Sebestyén igazgató a többi direktor kollegának és újságíróknak megjegyezte:

— Ugy gondolom, Betegh Béby az a szubrett-zsáner, akinek módszere valami különös sikerrel köti meg az érdeklődést. Olyan szubrett, akit régen keresünk.

Az előcsatározáson tehát nyertem. Este jön a főattak. És aztán remélem, a többi szép nagy szerep. Újdonságban. De azért a második hazámról sohasem fogok megfélekedni és ahogy nem játszom, röptülök le Aradra, ahová állandó vendégnek különben is leszerződtem.

Megnézem az órát. Hat óra. A szobalány bejön. Készülődés. Elbucszom Bébytől. A viszontlátásra. Este a színházban.

Es este a színházban. Kedves fogadtatás. Már a színpadra-lépéskor. Taps, meleg, biztató taps, előleg a többire. Az első tánc-szám után aztán eldőlt a kocka. Az est sikerült. A közönség szeretetébe fogadta Bébyt. Felvonás után virág, azután pedig megrindulás az öltöző felé gratulációra. Tisztes sorfal. Aradiak. Pesti kollegák. Direktorok és újságírók. Én is végre sorra kerültem. Megkérdeztem, mit érez most? Béby valami végtelen örömmel mondotta:

— Mindent egybefoglalhatok ebbe az egy mondatba: Boldog vagyok, nagyon boldog.

És a többi felvonásokon a siker még fokozódott. Volt egy tangóbetétje, amelyet nem kevesebb mint nyolcszor ismételtetett meg a közönség tapsa. Érdekesége még az estnek, hogy abban három aradi vett közvetlenül részt. Béby, Szántó Mihály karnagy, Szántó Péter aradi tanár művész-lia és Ércz-

kövy László komikus, aki szintén aradi származású. Kedves összetalálkozás.

Amint az előadás végeztével távoztam, azt gondoltam, hogy egy Aradról elágazó karriernek méltóan megérdemelt továbbfejlődésénél voltam jelen, Betegh Béby nev, meleg sikerénél.

Salgó Pál.

E őszében női és leányka télikabátot szeptember hó 15 ig 25% engedménnyel

MENCZER confectio áruháza Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 40. (a v. Széchenyi malom mellett.)
Csak szeptember 15-ig.

Művészet.

Aradra várják Eftimiu színészeti vezérigazgatót.

Timisoara (Temesvár) város Eftimiu meghallgatása után dönt a színház sorsa felől.

(Arad, szeptember 13.) Ma ismét Timisoarán (Temesváron) járt Szendrey Mihály színigazgató, ahol terv szerint az Oradeáról (Nagyváradról) odaérkező Eftimiu Victor dr.-ral, színészeti vezérigazgatóval kellett volna a timisoarai (temesvári) színészet ügyének végleges elintézése érdekében fontos megbeszéléseket tartania. Eftimiu dr. azonban nem érkezett meg Timisoarára (Temesvárra), a találkozás elmaradt s így a timisoarai (temesvári) színház játszási engedélye még a végső döntés stádiumába nem jutott, bár teljesen valószínűnek látszik, hogy a cluj-i (kolozsvári) direktori értekezlet határozata után a timisoarai (temesvári) tanács jóakaratu támogatása Szendrey Mihályt fogja a timisoarai (temesvári) színház játszási engedélyének birtokosává jelölni. Az utolsó szó a timisoarai (temesvári) színház engedélyére vonatkozólag most már csak abból a szempontból is fontos és sürgős, mert Szendrey Mihály társulatának megszervezésénél feltétlenül tekintetbe kell, hogy vegye, vajjon Timisoarára (Temesvárra) számíthat-e és innen ered aztán, az, hogy még teljességben ismeretlen a végső társulati műsor és a szerteszálló kombinációk több, mint bizonytalanok. A közeljövőben azonban Eftimiu dr. Timisoarára (Temesvárra) érkezik, megtörténik a timisoarai tanács döntése s rövidesen megkezdik működését az arad-timisoarai színház.

* Az aradi származású cluj-i (kolozsvári) primadonna újabb sikere. Farkas Lili, a nagytehetségű aradi urileány, úgy látszik „befutott” Clujon (Kolozsváron) és dr. Janovicst valóban nem csalta meg a szeme, amikor a fiatal Farkas Liliben a jövő nagy primadonnáját látta meg. Farkas Lili most a Bob hercegen lépett fel Clujon (Kolozsváron) és zsúfolt ház előtt, hatalmas sikert aratott. Itt adjuk Farkas Lili második fellépését az egyik cluj-i (kolozsvári) lap kritikáját, amely az operett-reprizről és Farkas Liliről ezeket írja: „Huszka Jenő bájos darabja, a Bob herceg került színre vasárnap este a cluj-i (kolozsvári) Magyar Színházban. A közönség megérezte, hogy a színház ezuttal jól választott és a reprizre teljesen megtöltötte a színházat. A ma is üdén ható, szentimentalizmusában is kedves és érdekes librettója magyar operett olyan zajos sikert aratott, mintha csak premier lett volna. Köszönhető ez első sorban Farkas Lilinek, aki minden egyes fellépése alkalmával közölség férközik a közönség szívéhez. Alakításán megérezik még a rutin hiánya, mozdulataiban bizonyos erőltettség és hátortalanság látszik, de kitűnő színdadi megjelenésével, kedves hangjával, jó szövegkiejtésével már is megnyerte a csatát. A többi szereplők közül Miklóssy Margit, Leówey Leó, Kliss Manyi, Izsó Miklós arattak sok tapsot.”

ŐSZI DIVATLAPOK
nagy választéka Sándor Ferencnél.

* Bécsi operettársulat Aradon. Bécs legihesebb operettszínészei és a legjobb tizenkét táncos bécsi görll kezd meg szombaton a nyári színházban vendégjátékait. Azok az aradiak, akik külföldön jártak, tudják, hogy a színházak világában minő jelentős tért hódított a revü, viszont annak a közönségnek, amelyek nem áll módjában utazni, még sohasem volt alkalma igazi nagyvárosi revüt látni. Erdélyben most szerepel először világvárosi revü. Az aradi vendégjátékot Fritz Grünbaum és Károly Farkas világhírű, husz képből álló revüjevei, a „Journal der Liebe”-vel nyitja meg a társulat. Vasárnap: Liebesnacht am Bosporus, hétfőn: Wenn sie losgelassen, kedden: Revue der Revuen kerül színre. A társulat saját díszleteit és kosztümjeit is magával hozza. Jegyek válthatók a téli színház pénztáránál.

* A Korunk szeptemberi száma rendkívül érdekes cikket hoz Kemény Gábertól, „Szabó Dezső és a magyar sorsprobléma” címmel. Boda István befejezi tanulmányát ebben a számban a kultura válságáról. Szenczi Csicsó a Korunk új regénye, amely Leonhard Frank műve és a címe „Polgár”. A modern szociális irodalom eposza ez a munka, amit Fábry Zoltár fordított le magyarra. Pap József novellája, az aradi Szántó György érdekes cikke és Gaál Gábor filmtanulmánya egészítik ki a ballétrisztikai rész tartalmát. Gazdag kulturkrónika és Szemlerovát egészíti a nívós szám tartalmát.

Nyári Színház.

A bécsi Revü-társulat

vendégjátéka

12 szólista, 12 bécsi görll. 17 én, szombaton: Journal der Liebe, 18-án: Liebesnacht am Bosporus, 19 én: Wenn Sie Losgelassen, 20 án: Die Revue der Revuen.
A legújabb bécsi revük 20 képből.

* A „Rivalda” legújabb száma megjelent. A pompás kiállítású folyóirat, amely egy csapásra meghódította az aradi közönséget, a most megjelent számában nagy illusztrált cikket közöl a magyar Josephine Bakerről, Somogyi Nusiról, Mayer Katóról, az új szubrettcsillagról. Ugyancsak illusztrált cikk számol be az aradi autóvezető uriaszonyokról, amonkívül számos érdekes és pompás fényképekkel tarkított írás számol be az erdélyi színházi, művészeti és társasági eseményekről. Gyönyörű, többszínnyomású illusztrációk díszítik az eleven lapot, amelynek legközelebbi száma szeptember 24-én jelenik meg.

Automata-könyvelő Aradon.

Érdekes technikai uilitás készül a városi adókiuték-nél.

(Arad szeptember 13.) Érdekes átirat érkezett ma Aradváros vezetőségéhez Bucuresti főváros tanácsától. Az átiratban foglaltak szerint Cantacuzino Alexandra hercegnő, a bucaresti-i városi tanács kooptált női tagja Párisban résztvevett egy közigazgatási kongresszuson és a bucaresti-i tanács legutóbbi ülésén beszámolt az ott tapasztaltakról. Többek között elmondotta, hogy a kongresszuson az olasz delegátus, Jean Aideg Alva Valda ismertette azt a rendszert, amelyet a római adóhivataloknál bevezettek és amely szerint az adólaistromoknál időt és embert lehet megtakarítani. Előadta, hogy az ottani adóhivatalokban az adózókról főkönyvet vezetnek és a könyvvezetésre egy komplikált szerkezetű automatagépet használnak, amelynél azt a munkát, amelyhez eddig 60 ember kellett 40 napon keresztül, 2 ember végezheti el 20 nap alatt. Miután a komplikált szerkezet leírását a technikai tudással nem rendelkező delegátusok amugy sem értették volna meg, ajánlotta, hogy az érdeklődők iriának pontos leírásért Rómába. A leirat nyomán most Aradváros vezetősége is átiratot intézett Róma városához és kéri a gép pontos leírását és működésének részletes ismertetését. Amennyiben Aradváros is igénybe veszi ezt a szerkezetet, a gép itt is elfoglalja néhány ember helyét és újból bekapcsolódik az adóhivatalok technikai fejlődésével kapcsolatos gondolat: a Gép mindenünnen kiszorítja az Embert.

Lloyd George a békeszerződés revíziója mellett.

„Keresztesháborút — a háboru ellen.” — Lupu dr. feltűnést keltő beszéde a Népszövetségben. — A jugoszláv külügyminiszter a szerb-magyar barátságról és a helyes kisebbségi politikáról.

(Az Aradi Közlöny genfi tudósítójának távirata.) A Népszövetségi tanács közgyűlésének tegnapi ülésén még folytatták a kötelező döntőbíráskodásról szóló vitát. Ezután az elnök bejelentette, hogy Amerikából két millió dollár adomány érkezett a népszövetségi könyvtár részére, az adományozó azonban nem akarja magát megnevezni. A közgyűlés egyhangú kívánságára Guani elnök bejelentette, hogy az adományozó Jan Rockefeller, ismert amerikai milliárdos, akit hosszantartó tapssal ünnepeltek. Ezután Lupu dr. Románia delegátusa emelkedett szólásra. Beszédében a „háborút a háboru ellen” elvét hangsúlyozta és leszögezte, hogy a háboru ellen meg kell szervezni a békét. Ehhez intenzív propagandára van szükség.

— Uj kereszties háborút kell indítani — mondotta — a háboru ellen és minden eszközzel fel kell venni a küzdelmet, nehogy ez még egyszer Európára szakadjon. A 10 parancsoathoz illik ezt fűzni: Ne viselj háborút. Végül elmondotta Manole mester legendáját, miként építette fel a kolostort, feláldozva mindent, ami drága. Így kell felépíteni a béke művét is. A nagy tetszéssel fogadott szavak után kifejtette, hogy a Népszövetségnek mennyire szüksége van az Egyesült-Államokra és ezért határozati javaslatot nyújtott be, hogy a Népszövetség szólítsa fel újból az Egyesült-Államokat a belépésre. Az általános vitát befejezték és csütörtökön Belgium újból való beválasztásának ügye kerül sorra.

Chamberlain angol külügyminiszter tegnap nyilatkozatot adott a sajtónak és kijelentette, hogy a nagyhatalmak közötti összefüggéseiben nem szabad a Népszövetség elleni támadást látni. Csupán arról van szó, hogy a nagyhatalmak megkímélik a Népszövetséget a közöttük keletkező egyenetlenségektől. A Népszövetség ma már eljutott arra a pontra, hogy bármely nemzet drágán fizetne meg, ha a Népszövetség beletyegyzése ellenére háborút indítana.

Lloyd George szenzációs levele.

A londoni jelentések szerint a Morning Post hosszú cikkbe foglalkozik Lloyd Georgernek, az Angol-Magyar Bank vezérigazgatójához, Földiák Györgyhez intézett levelével, amelyben az angol politikai a békeszerződés revíziója mellett foglal állást. A lap nem helyesli az állásfoglalást és azon nézetének ad kifejezést, hogy az angol liberálisok vezéré ezzel a levéllel csak megnehezítette Chamberlain feladatát, akiknek a Magyarország és Románia közötti birtokkonfliktusban határozatot kell hoznia. A lap azt írja, hogy még a genfi magyarbarát körökben is az a vélemény alakult ki, hogy Lloyd George ezzel a lépésével tüskékkel hintette be Magyarországot utjait. A Daily Mailban Durrani, a francia kamara gazdasági bizottságának elnöke írt cikket és azt írja, hogy a nemzetiségi kérdés szabad vitájának elvét mindenképpen biztosítani kell, mert különben Európa békéje forog veszedelemben. Közép-Európa helyzete rendkívül nyugtalanító és a béke hívei aggódva várják a jövőt. Meg kell találni azokat az eszközöket, amelyekkel ki lehet Európát ebből a helyzetből szabadítani.

A jugoszláv külügyminiszter svájci mintára csinál nemzetiségi politikát.

Az Est genfi tudósítója érdekes intervjút közöl Marinkovics jugoszláv külügyminiszterrel. Marinkovics kijelentette, hogy Jugoszlávia és Magyarország viszonyát igen jónak látja és reméli, hogy ezt még fokozni is lehet. Teljes erővel dolgozott és dolgozik a jóviszony továbbfejlesztésén és szeptember 20-án megindulnak az újabb tárgyalások a két ország között.

— Mi a legjobb akarattal készülünk a tárgyalásokra — mondotta, — remélem, hogy a még megoldatlan kérdéseket mindkét fél megelégedésére intézik el. Véleményem szerint

nem is lehet más, mint jóviszony oly két ország között, amelyeknek multja annyi szoros szállal fűzi össze őket. Történetünk szinte az Önöké és hőseik a mi hőseink. Az évezredek egymásra utaltságát nem semmisíthetik meg az évszázadok ellentétei. A szerb-magyar kontraverzia tulajdonképpen 1848-ban kezdődött és — mit tagadjam — úgy érzem, hogy akkor inkább mi állottunk a helytelen oldalon.

A választásra vonatkozólag kijelentette, hogy ez nem hoz semmi változást a Magyarország rokonszenvező külpolitikában. Ami a Rothermere-akciót illeti, az nem keltett túlságosan nagy hatást, mert nem érzik Jugoszlávia ellen irányulónak.

— A magyar kisebbségünkkel szemben mondotta — épen úgy, mint a többi kisebbséggel szemben, a legliberálisabb politikát hirdetjük. Tiszteletben tartjuk a magyarok jogát nyelvükhöz, kulturájukhoz és magyarságukhoz. Sohasem tartottam helyesnek a szerbesítő törekvéseket, mert inkább akarok az országban 500.000 magyarnak maradt, megelégedett magyart látni, mint százezer szerbbé tett és 400.000 elégedetlen magyart. Tanuljanak csak a magyarok magyar iskolákban és ápolják a kulturájukat, csak így lehetnek megelé-

Agyonlőtték a párisi olasz alkonzult

Gróf Nardini politikai merénylet áldozata lett. — Antifascisták köréből került ki a gyilkos? — A merénylő nem akar vallani.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) A párisi közönséget egy megröb-bentő politikai gyilkosság tartja izgalomban, amelynek áldozata gróf Carló Nardini párisi olasz alkonzul. A gyilkosság részleteiről a következőket táviratozza tudósítónk:

Tegnap délután egy egyszerű ruházata olasz ember jelentkezett a konzulátuson és kijelentette, hogy Nardini alkonzullal akar beszélni. Bevezették az alkonzulhoz, azonban csak néhány szót beszélt vele, majd hirtelen revolvért rántott és rálőtt. Több követ adott le az alkonzulra, aki összeesett, mire támadója el akart menekülni. A gyilkosnak azonban nem sikerült a menekülés, miután egy az épületben tartózkodó rendőrtiszt utánvetette magát és letartóztatta. A gyilkosnál azonban semmiféle iratot nem találtak, amely személyazonosságát elárulta volna. Több igazolvány volt nála, a nevet azonban mindegyikről levakarta. Amikor a merénylőt elfogták, idegössesést kapott, úgy, hogy morfininjekciót kellett neki adni. Nardini grófot azonnal a kórházba szállították, ahol azonban anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, meghalt.

Amikor a merénylő később eszméletre tért, ki akarták hallgatni. Ekkor azonban újabb idegrohamot kapott, úgy, hogy kórházba kellett szállítani. A gyilkosság ügyében megindult a vizsgálat, amely azonban keveset tudott csak konstataálni. Megállapítást nyert, hogy két golyó találta el az alkonzult, egy a jobbkarján, a másik a mellén ment keresztül. Hír szerint a gyilkosság azért történt volna, mert gróf Nardini nem akart a merénylő segítségére lenni abban, hogy feleségét Olaszországból Párisba hozza. A gyilkost magát egyelőre lefénnyképezték, felvették ujjlenyomatait, majd amikor jobban lett, a rendőrségi fogházba zárták. A gyilkosság után a francia királyi részvételt fejezte ki a követségnek.

A római jelentések szerint Nardini egyik meghitt barátja nyilatkozott a Popolo d'Italia-ban a gyilkosságról. Elmondotta, hogy Nardini buzgó fascista volt és a párisi olasz

gedettek és így teljesíthetik szívesen állampolgári kötelességüket.

Arra a kérdésre, hogy nem minden utódállam vállalja ezt a nézetet, kijelentette:

— Ezt igen nagy hibának tartom. Lehet, hogy én ebben a kérdésben kissé szélsőséges vagyok, de sokáig foglalkoztam ezzel a problémával és meggyőződtem arról, hogy minden országnak érdekében áll, hogy nemzetiségi megmarthassák faji és nemzetiségi sajátosságait. Minden nemzetiségnek értékei, hasznos tulajdonságai vannak és hiba volna a szűrkötő uniformizálás kedvéért ezeket erőszakkal lenyesegetni. Szemem előtt állandóan Svájc példája lebeg... A francia svájciak a háboru alatt Franciaországgal, a németek Németországgal szimpatizáltak, sőt tovább megyek, francia és német hazafiak voltak, de azért egyiknek sem jutott eszébe, hogy egyik vagy másik államhoz csatlakozzanak, mert hazájukban is szeretnék nemzetüket és ápolniják hagyományukat. Ottthon érzik magukat. A román-magyar birtokperrel kapcsolatban kijelentette, hogy kizárt dolog, hogy az ezzel kapcsolatos konfliktusok kihatással legyenek a jugoszláv-magyar viszonyra, sőt hite szerint a román-magyar viszonyra sem gyakorolhat különösebb befolyást.

Gyermekkoscsik és székek legolcsóbban Hegedűs-cégnél Aradon.

kolónia vezetőtagja, aki állandóan propagálta a párisi olaszok körében a fascizmust. Ezért rengeteg ellensége támadt az antifascisták körében és több ízben halállal fenyegették. Három évvel ezelőtt egy ezáltal olasz emigráns egy hozzá hasonló idősebb urat Nardinnek nézte és revolvért rántva, háromszor rálőtt, de szerencsére nem találtak a lövések. Más alkalommal névtelen levelet kapott, amelyben a párisi antifascisták halállal fenyegették meg és így valószínű, hogy politikai gyilkosság történt.

Az esti jelentések szerint eddig csak annyit sikerült a rendőrségnek megállapítani, hogy a gyilkos utlevéllátározás végett ment a konzuli hivatalba. Ezt vallják a konzulatusi tisztviselők is. A rendőrség elrendelte a merénylő elmebeli állapotának megvizsgálását, miután zavaros viselkedése miatt azt gyanítják, hogy elmebajos. A Journal jelentése szerint a tettes az alkonzul támogatását kérte, hogy Olaszországban maradjon felesége Párisba utazhasson. Kijelentette, hogy bánymunkás s nem tud az utazáshoz megfelelő összeget előteremteni. Nardini megígérte támogatását, azonban kijelentette, hogy az elintézés aligha lesz kedvező, mert az asszony bizonyos politikai okokból nem kaphat engedélyt kintazására. A lap szerint feltétlenül politikai gyilkosság áldozata lett az alkonzul.

— Meghalt a jugoszláv repülőkatasztrófia másik áldozata is. Beszámoltunk annak idején arról, hogy egy német kirándulótársaság az Alpok között egy lezuhant jugoszláv repülőgépet talált. A gép utasai, Petrovich alezredes és Beljevics főhadnagy már napok óta feküdtek a hómezőkön. Petrovics alezredes már nem tudták életre kelteni, a főhadnagyot azonban beszállították a feldkirchi kórházba. Itt tegnap megoperálták, a ballábát bokától levágták és négy ujját is amputálták. Az operáció azonban nem sikerült és — mint a mai jelentések mondják — a főhadnagy ma meghalt.

VÉRÖRÖKSÉG. A főszerepben: Lil Dagover, Robert Scholtz ma a Marospartl mozgószínházban.

H I R K.

Tisztelet fecske,

drága, egyetlen barátom, ki meghazudtolva a közmondást, magad csináltál nekünk nyarat az idén, isten veled! Mielőtt indulnál, eleget téve az ősi fecsketradíciónak kerüld meg néhányszor a templom tornyát, azután huss — frakkos kis pilóta — fehér mellényed fordítsd Dének és menj, szállj, suhanj boldogabb tájak felé. Remélem, örülök neki, hogy a paszelliék Kisasszony-napja után itthagyhatód megint csuf Európát, Spengler mélabus elméletével, szanált országával, kisebbségi panaszával és minden 8 Népszövetségével egyetemben? Hogyanne örülnél, hiszen ahova tengermérföld utat visz, ott nem volt háború, forradalom, jóvátétel, Wilson ígéret és Clemenceau csalódás, más efféle feledhetetlen áldása az európai civilizációnak, ott tehát boldog, békés emberek laknak s nem rengenek a falak a félszket tartó ereszt alatt. Rousseau vágvak üdvözlete kíséren, kedves fecském, a derék afrikánusok virányaira, hol karsu pálmák, szelíd vizilovak és álmatag gulák nyílnak, mintegy az idegenforgalom természetes fellendítése érdekében. Repülsz fecském és tisztelted nevemben az epész fekete bőrű, de fehér szívű őstársadalmat, a melynek nincs ugyan békeapostolája, viszont Krupp-gyára sincs, ami egyáltalában nem olyan nagy szerencsétlenség, amilyennek innen, európai meszeseségből tetszik. Jó lehet ott mégis, s én igazán irigyeltek tengerröpülésedért, amelyet te már Lindbergh és Chamberlin előtt jó pár ezer évvel életbeléptettél, nyilván ama cézzal, hogy olcsó örömet szerezz az ősi madárvonulások szorgosan fiavelő ornitológusoknak és más békeapostoloknak. Nos, menj tehát! Ezennel kegyesen elbocsátlak, szerencsés utat kívánva egyszerű vállalkozásodhoz, egyben pedig ismételtén kifejezve abbéli értetlen csodálkozásokat, hogy tavasszal ismét visszatársz ide, hozzánk, gonosz Európába, arról az istenáldotta földről, ahol tevéből van az autó, öreges bölcsességéből a törvény és holdvilágából az ilylápák.

— **Károly extrónörökös nem támadja királyi atyja végrendeletét.** Bucurestiből jelentik: A Lupta szerint több lap újlag azt írta, hogy Ferdinand király végrendeletét megtámadják. A lap most illetékes helyről nyert információ alapján megállapítja, hogy Károly extrónörökös a napokban levelet írt királyi anyjának, amelyben közli, hogy semmi ellenvetése nincs az ellen, hogy édesanyja az örökség felett úgy intézkedik, ahogyan a leghelyesebbnek találja. Károly extrónörökös Mária királyné minden intézkedésének aláveti magát.

— **Nagy változások a diplomáciai karban.** Bucurestiből jelentik: A Politica szerint Oromulu volt bankormányzót berlini, Petrescu Comnet római, Boerescut ideiglenesen londoni és Ghica herceg jelenlegi külügyi államtitkárt berni követté nevezik ki a legközelebbi napokban. Ezzel kapcsolatban nemzeti-párti körök kijelentik, hogy a kormány a pártjának egyik vezető tagját sem kérte fel, hogy diplomáciai állásra vállalkozzék. Nem is tartják valószínűnek, hogy ilyen lépésre sor kerülhet.

— **Pacha Agoston püspök bérmautja.** Pacha Agoston püspök, timisoarai (temesvári) apostoli kormányzó, ma Arad megyébe utazott, ahol Curticlon, Macean, Sofronean, Tövisgyházán, Aradszentmártonon, Pancotan és még több helyen bérmálni fog. A bérmaut kisebb megszakítással október 2-ig tart. A püspököt környezetéből Olajos József kanonok s Willjung Mihály püspöki titkár kísérik el, míg Aradról dr. Lakatos Ottó plébános és Szikra Lénárd utaznak ki a püspöki bérmautra.

— **Megérkeztek Klagenfurtból az Erdélyi dr.-féle iratok.** Budapestről jelentik: Vasárnap végre megérkeztek az ügyészségre az Erdélyi dr. hitvesgyilkossági ügyében várt klagenfurti iratok. Ezekben hír szerint fontos adatok vannak Erdélyi dr. bűnössége mellett. Az iratokat az ügyészség vette át, amely csak ma este fejezi be áttanulmányozását, úgy, hogy csak a holnap nap folyamán adnak ki hivatalos kommunikét az újabb adatokról.

— **Szerdán nincs munkaszünet.** A szerdai egyházi ünnep alkalmával gyárak, vállalatok, ipari üzemek dolgozhatnak, üzletek nyitva tarthatók, csupán a közhivatalokban tartanak munkaszünetet.

— **A bajor miniszterelnök autóbalesete.** Régenburgból jelentik: Dr. Held bajor miniszterelnököt tegnap autóbaleset érte. A miniszterelnök Münchenből Régenburgba ment és utközben összeütközött egy villamossal. A miniszterelnök kisebb bõrhorzsolásokat szenvedett.

— **Deutsch Andor ezüstlakodalma.** Deutsch Andor, az aradi kereskedőtársadalom közszeretében álló tagja, meleg családi ünnepet ül e hó 21-én. Ekkor lesz 25 éve annak, hogy Deutsch Andor olárhoz vezette feleségét, akivel negyedszázadon át harmonikus és boldog családi életet élt. A házaspár Arad legnépszerűbb alakjai közé tartozik. Deutsch Andor a közélet lelkes harcosa, aki édesatyjától örökölte a közügyek iránti lankadhatatlan érdeklődését. Meggondolt, okos szavát Arad közvéleménye minden időben szívesen hallgatta a mult sok nagy problémáinál. Az ősi aradi Deutsch-család tradícióját ápolva, izzig-vérgig a város polgára. Deutsch Andorné az aradi társaságok aranyos humoru kedvence, aki férje oldalán önmaga számára vívta ki azt, hogy a társaságok legnépszerűbb tagja lett. A szimpatikus házaspár családi ünnepén az aradi társaságok széles rétege, a kereskedő testület, a szabadkőműves páholy, a Lloyd-klub és a zsidó hitközség jog bensőséges szeretettel és őszinte megbecsüléssel résztvenni.

— **A Tangomadár sikeres próbarepülése.** Párisból jelentik, hogy a Tangomadár repülőgép Taracson pilóta vezetésével 1000 kilométeres próbarepülést végzett, teljes sikerrel. A pilóta a próbaut után kijelentette, hogy még ezen a héten megkísérli a startot Amerika felé.

— **Terjed a gyermekjárvány.** Bucurestiből jelentik: Az egészségügyi miniszter tegnap kommunikét hozott nyilvánosságra, amelyben közli, hogy legújában hét újabb gyermekparalízis megbetegedés történt.

— **Csempészés miatt letartóztatták a szalonki-i cseh követet.** Párisból jelentik: Az Information athéni jelentése szerint a görög hatóságok rendelkezésre letartóztatták a szalonki-i cseh konzult, akit azzal vádolnak, hogy a hivatalos futárszolgálatot csempészésre használta fel.

— **Megérkezett a miniszteri rendelet az ideiglenes állampolgársági bizonyítványról.** Ma megérkezett az aradi városházára az a belügyminiszteri rendelet, amely kimondja, hogy azoknak, akiknek családfőjük benne van az állampolgársági listában és ők tevédesből kimaradtak, ideiglenes bizonyítványt lehet adni. A rendelet szerint a kimaradt feleség házassági kivonattal igazolni tartozik, hogy törvényes felesége a listában szereplő családfőnek, a gyermeknek anyakönyvi kivonattal kell a törvényes mivoltát igazolni és ebben az esetben a polgármesternek joga van ilyen ideiglenes bizonyítványt kiállítani. Ezeket az ideiglenes igazolványokat az összes hatóságok respektálni tartoznak.

— **Roskadozik Napoleon elbal kastélya.** Az Elba szigetén lévő Ports Ferraioból jelentik, hogy Napoleon császár villája, amelyben száműzetése alatt a nagy Bonaparte lakott. Sanmartinoban, annyira megrongálódott, hogy összeomlásától lehet tartani. Az épület ezért került ilyen állapotba, mert 1872. óta egészen üresen áll és senki sem gondozta.

— **Ejtemették a tragikus sorsu szapáriligeti tanítónőt.** Néhány nappal ezelőtt megemlékeztünk Vaskó Mihályné szapáriligeti tanítónő megrendítő tragédiájáról. Most az urhölgy családja gyászjelentésben tudatja, hogy néhai Vaskó Mihályné, született Kuhlburger Gizella temetése folyó hó 7-én ment végbe. Az elhunyt lelkiüdvéért f. hó 14-én a szapáriligeti katolikus templomban gyászistentiszteletet tartanak.

— **Verekedés a lakó és háziur között.** Ma este nyolc órakor súlyos kimenetelű verekedés történt Aradon a pécska uti Lapuska-féle vendéglőben. Andreica István a adt kovácmester ivás közben szeszszóvalkozott házigazdájával, Dumá Dénessel. A szóváltásból verekedés lett és a lakó úgy megverte a háztulajdonost, hogy azt súlyos sérüléssel a közkórházba szállították. A verekedő lakó ellen az eljárás megindult.

— **A Katolikus Népszövetség nagygyűlése.** Méreteiben nagyszabású, következményeiben pedig beláthatatlanul nagy jelentőségű lesz a romániai kath. Népszövetségnek e hó 24. és 25. napján, Csikszeredán megtartandó nagygyűlése. A két napig tartó gyűlés programján a hitélet kimélyítéséről, a katolikus hitközségi élet fejlesztéséről, a Népszövetség működésének kiterjesztéséről szóló előadások szerepelnek. Az országos nagygyűlésre egész Erdély katolikusága nagy lelkesedéssel készül és Arad is képviseltetni fogja magát a nagygyűlésen. Érdeklődünk ezügyben az aradi mánorítáknál, ahol azt a felvilágosítást kaptuk, hogy személy szerint jelölés még nem történt Arad részéről, azonban bizonyos, hogy az impozáns nagygyűlésen a Minorita-rendház, az egyházközség feltétlenül képviseltetni fogják magukat, már csak viszonzásul azért is, hogy az Aradon két évvel ezelőtt megtartott nagygyűlésen Csikszeredáról számosan vettek részt.

— **A hunyadmegyei főorvos jubileuma.** Meleg ünneplésben részesítették ma Hunyad megye orvosai és gyógyszerészei dr. Robu Miklós megyei főorvost, aki most ünnepeite hivatalos orvosi működésének 30 éves jubileumát. A megye minden részéből sereglettek össze a közszeretében álló főorvos tisztelői a gyűlésre, amelyet a vármegyeházán tartottak. A gyűlésen megjelent Sfetcu prefektus és Perlan polgármester. Az orvosok nevében dr. Hosszu Jenő dévai főorvos köszöntötte fel, majd utána Albescu Virgil dévai gyógyszerész üdvözölte a jubilánst. Ezután dr. Selar Eugen hátszegi orvos nyújtotta át az orvosi kar ajándékát, egy ezüst evőeszközszervizt. Végül Sfetcu prefektus tartott beszédet, amelyre dr. Robu Miklós meghatottan válaszolt. A gyűlés után bankett volt, amelyen számos felköszöntő hangzott el. A jubiláló főorvosnak Aradon közeli rokonai vannak: Robu Miklós dr. ugyanis dr. Lázár Agoston alispánnak apósa és dr. Robu János volt főpolgármesternek pedig bátyja.

— **Bucurestiben kerestek egy eltűnt aradi kisleányt.** Nadaban Todor aradi lakos még júliusban jelentést tett a rendőrségen, hogy Str. Matei Corvin-uccai lakásáról tizenöt éves leányt eltűnt. Ma újabb jelentés érkezett az eltűnt leányról, aki állítólag Bucurestiben egy Lingurar János nevű embernél tartózkodik. A rendőrség táviratilag intézkedett a bucuresteli rendőrségen az eltűnt leány felkutatása érdekében.

— **Beregi Oszkár családjának autóbalesete.** Erdekés vendégei voltak ma este Aradnak. Fél tizenegy tájban megérkezett Aradra autón Szovátáról Beregi Oszkár felesége, leánya és kislánya, akik ott nyaraltak és akik a nagy művésszel itt akartak találkozni, hogy vele együtt utazzanak fel Budapestre. Beregi családja azonban egy napot késett, mivel autójuk utközben elütött egy embert és emiatt Marosludason a csendőrség feltartóztatta őket, ahol egy éjszakát vésztegeltek és ma reggel folytathatták csak utjukat Arad felé. Beregi Oszkár közben, abban a hitben, hogy családja Szovátáról egyenesen Pestre ment, ma délben elutazott Aradról a magyar fővárosba. Családját, az izgalmas és kalandos eset után, holnap reggel utazik a családfő után Budapestre.

— **Betörés Aradon.** Richter József aradi lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy lakásába betörték és nagyértékű holmikat loptak el. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Az aradi rendőrség hivatalos órái.** Az aradi államrendőrségen a mai naptól kezdve délelőtt 8—1 óráig, délután 4—6 óráig tartanak hivatalos órákat.

— **Eltölték Cluj (Kolozsvár) kölcsön-szélhámosait.** Clujról (Kalaszvárról) jelentik: A törvényszék ma délben hirdette ki ítéletét Schulze és Michajevszky ügyében. A bíróság Schulzét 4 évi, Michajevszkyt 3 évi börtönre ítélte csalás miatt. A vádlottak felebezést jelentettek be.

ARAD I NAPI KORZÓ ÉLETE
FILMEN.

ma az Apolloban.

— Sorshuzás az árvizkárosultak javára. Bucurestiből jelentik: A bucuresti-i hadkiegészítő parancsnokság épületében vasárnap délelőtt, kezdtek meg az árvizkárosultak javára rendezett sorsjáték nyereményeinek kihuzását. A sorsolás megkezdésére pontban 9 órakor adott utasítást Istrati főügyész, sorsolási elnök és a jelenvolt nagyszámú közönség lélekzetviasszafojtva várta az eredményeket, amelyek a sorsolás vasárnapi, első napján a következőkben alakultak: Kihuztak egy 50.000 lejes, hat 10.000 lejes, egy 20.000 lejes, tíz 5000 lejes, negyvenkilenc 1000 lejes és 250 400 lejes nyereményt. A legnagyobb kihuzott nyereményt az 547.392-es, a 10.000 lejes nyereményeket a 205.076, 871.880, 292.684, 830.851, 757.091 és a 984.257-es, az 20.000 lejes nyereményt a 269.719-es és az 5000 lejes nyereményeket a 991.936, 169.762, 051.676, 012.109, 251.999, 064.993, 044.047, 597.236, 152.476 és 433.512-es sorsjegyek nyerték. A hétfői eredmények már sokkal gazdagabbak voltak. A sorshuzás második napján a 311.954-es számú sorsjegy a 100.000 lejes nyereményt kapta, 50.000 lejt nyert a 142.671-es és 961.732. 10.000 lejt nyert a 359.114, 148.569, 488.543 és a 970.525 számú, míg ötezer lejes nyereményeket a 013.162, 762.267, 564.643, 711.010, 918.677, 886, 997, 006.546, 827.601, 963.516, 350.722, 230.236 és a 272.897 számú sorsjegyek. Ezen kívül hétfőn még huzásra került 28 darab 1000 lejes és 145 darab 400 lejes nyeremény is.

— Köröznek egy magyar grófit. Budapestről jelentik: Szokatlan ügyben bocsátott ki ma körözlevelet a budapesti büntetőtörvényszék. Évek óta nem volt rá példa, hogy párbajügyből kifolyólag ilyen körözlevelet kibocsátottak volna. Az ügy annál érdekesebb, mert szereplői: egy gróf és egy bécsi nagyiparos. Gróf Pálffy Pál nagybirtokos és Léderer Frigyes bécsi nagyiparos januárban kardpárbajt vívott egy budapesti vívóteremben. A párbaj előzménye összeszólalkozás volt, mely magánteremtésüi ügyből keletkezett. A segéddek heteken át tárgyaltak, végül is kardpárbajra került a sor. A párbaj után mind gróf Pálffy, mind Léderer Frigyes elutazott Budapestről. A rendőrség tudomást szerzett a párbajról és mindkét párbajozót megidézte a rendőrségre, azonban sem gróf Pálffy, sem Léderer Frigyes nem jelentkezett. Erre a rendőrség azt indítványozta az ügyészségen, hogy körözlevelet bocsássanak ki a párbaj két szereplője ellen. Így került az ügy a büntetőtörvényszékhez, ahol ma adták ki az ismeretlen helyen tartózkodó gróf Pálffy Pál és Léderer Frigyes ellen a körözlevelet.

— Könyvtár, festményt, hegedűt vesz Kerpel.

— Gelinek Lotte hazaérkezett és az énektanítást szeptember 15-én megkezdte. Belcanto énektanítás, teljes kiképzés az opera, operette, hangverseny és színjátékban, lélekzést gimnasztika, beszédtechnika és mimikai kiképzés, Strada dr. Veliciu (v. Lipót-u.) 2.

— Az Erdélyi Futár friss száma aradi és timisoarai (temesvári) érdekességekkel jelent meg: Sugár Teri és Nemes Hugó szörmeperéről, a timisoarai (temesvári) kölcsönzsellhámokról, a megvert aradi pincérről közölt eredeti tudósításokat. Az Erdélyi Futár Clujon (Kolozsváron) jelenik meg, de Aradon is minden újsághódjánál kapható.

Szeihamos — vagy feltaláló?

Kompromittáló feljelentés a Méry-lámpa feltalálója ellen.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Bokor Mór elektrotechnikai vállalkozó a rendőrségen ma feljelentést tett Méry György, a világhírre szert tett Méry-lámpa feltalálója ellen. A vállalkozó azzal vádolta a feltalálót, hogy neki adta el Magyarországon és Ausztriában 150 millió koronáért a kizárólagos árusítást, amelyet ezután másoknak is eladott. A feljelentés szerint Méryt, különben is Jónás Izsáknak hívják, családért három évre volt büntetve és sohasem volt a charlottenburgi műegyetem tanára, mint ahogy magáról hirdeti. A találmány maga sem értékes, igaz ugyan, hogy többszörösen erősebb fényt felelt, azonban az égő alig egy órát ég s ezt a hibát még nem sikerült kiküszöbölni. Méry, aki nemrég szabadult ki börtömről, most Bécsbe szökött. A budapesti államrendőrség táviratilag kérte letartóztatását.

Erzsébet Mozgó

Ma, szerdán d. u. 3, 6 és 10 órakor a teremben, szép idő esetén 8 órakor a kerthelyiségben pontosan kezdődnek.

BEN-HUR

Világáger! — Elővettem az eddigi remekművet! Pénztárvadás délután 2 órakor. Tisztelet és kedvezményes jegyek csak a délutáni előadásra érvényesek. Felkérjük a t. közönséget a d. u. előadások látogatására, hogy az esti nagy tolongás elkerülhető legyen. Itt jegyezzük meg, hogy ezen előadások is oly precíznek lesznek lejátéva, mint az estiek.

LEGUJABB.

Bombamerénylet Alfonz spanyol király ellen.

A királyt súlyosan megsebesítették a bombaszilánkok. — A merénylőt elfogták. — A soffőr és az uralkodó kíséretében volt lakáj meghalt. — Oriási izgalom Madridban.

Madridból táviratozzák: Késő éjszaka érkezett madridi távirati jelentés szerint ma délután véres bombamerényletet követtek el Alfonz spanyol király ellen. Az uralkodó ma délután hat órakor egy kiállításról távozva, nyitott autóban a királyi palota felé haladt, amikor a Puerta de Sol téren a tömeg közül valaki egy ekrazitbombát dobott az udvari gépkocsi elé. A bomba rettenetes explózióval robbant s a következő pillanatban Alfonz király véresen bukott az összetört autó párnáira. A téren leirhatatlan pánik keletkezett. Az előrerohanó rendőrök a járókelők segítségével lefogták a menekülő merénylőt, egy rongyos öltözetű munkásembert, akit nyomban a rendőrségre vittek. Alfonz király a mellén és fején szenvedett felette súlyos sérüléseket és egy üvegszilánk a balszemét is megsértette. A királyt eszméletlen állapotban egy közeli kórházba szállították, ahol első segélyben részelték. A király állapota válságos. — A soffőr és egy lakáj a merénylet helyszínén szörnyvethalt.

Napfoltok mint időjáráscsinálók.

Mi az oka a rendkívüli időjárásnak?

(Az Aradi Közlöny tudósítójától). Az idén aránylag nagyobb mértékben van szerencsénk meteorológiai különlegességekhez, amit feltűnően nagy számban kísérték a földrengések is. Az erős májusi fagyok, a nyár szokatlan melege és az esőzés rendkívül szabálytalan eloszlása joggal ébresztenek kérdéseket a közönség és a szakemberek sorában, kérdéseket, amikre ma még csak részben lehet választ adni. Előre kell bocsátani, hogy az idén csak az időjárási szenzációk sűrűsödése feltűnő, mert egyébként inkább az időjárás normális viselkedése tartozik a ritkaságok közé. Sőt azt mondhatjuk, hogy

normális időjárás nincs

és csak elvétve fordul elő, hogy egy nap vagy hónap időjárása pontosan betartja azokat az értékeket, amiket a sokévi hőmérsékleti, légnedvességi stb. középértékek előírnak. Ennek oka az, hogy a földi és kozmikus tényezők soha vissza nem térő motívumokat játszanak azon az óriási légtömegben, ami Földünket borítja és amit egy meteorológus két egymás felé fordított és a sarkokon megerősített harangokhoz hasonlított.

Ha ezt a „légharangot“ erősebb lökések érik kívülről, akkor a rezgések nagyobbak lesznek és úgy látszik, átmenetileg ilyen időszakot élünk most, mert az időjárás legfontosabb tényezője, a napsugárzás kritikus időszakába jutott. Ennek szemmel látható szimptomája az ugynevezett

napfoltmaximum.

Ilyenkor sok, néha szemmel is látható folt jelenik meg a Nap izzó burkolatán, amíg szélén különösen nagy tömegben és magasra csapnak fel a napfáklyák. Átlag 11 évenként éri el maximumát a Nap folttevékenysége és ilyenkor idegesen reszket meg az atmoszféra és sűrűbben reng a földkéreg. Tapasztalat ez, amit sok vizsgálat igazolt és ma már ott tartunk, hogy nemcsak az esztendő hosszú sorozataiból igyekezzünk ujjabb és ujjabb tényeket a napfoltok hatására vonatkozólag felsorakoztatni, hanem a napi időjárásban is a folttevékenység szakszösségát keressük. Nálunk ez a kutatás csak lassan halad, mert felhasználásra alkalmas figyelmesség még mindig nincs. A csillagvizsgálóknak csak távoli programjában szerepel a Napmegfigyelés, pedig egy agrárországban, amely az időjárás kutatásában nem akar egy ily fontos tényező megfigyelésében külföldi, elkésve érkező közlésekre támaszkodni, már régen gondoskodni kellett volna a napfoltmegfigyelésről és ezzel kapcsolatban a napsugárzás méréséről.

Igy nagyon sokszor, ha valami meteorológiai excessus előfordul, nehéz megítélni, hogy

az a légkörnek tisztára „belső“ ügye, vagy pedig része van benne a napsugárzásnak is. Így például lehet, hogy az a szokatlanul esős időjárás, mely augusztus végén a száraz és meleg időjárást megszakította, egy ilyen napfoltvetés és ez esetben megismétlődése ebben a hónapban 20-a után várható. Ennek a megismétlődési lehetőségnek az oka a Nap körülbelül 27 napos forgása ideje és amennyiben csakugyan volt szerepük a Nap foltjainak abban, hogy kapcsolatotban a helyi faktorokkal indult meg a multkori nagy esőzés, akkor egy ilyen megismétlődés nincs kizárva. Biztosat azonban ilyen kérdéseknél csakis rendszeres napfoltmegfigyelések nyújthatnak.

Jegyüzérkedés az allomáson.

(Arad, szeptember 13.) Az atádi, de az összes romániai pályaudvarokon is a jegypénztárak felett egy reklámszerű felirat olvasható: „Asigurare“... Biztosítás. Egy másik táblán pedig a vasutigazgatóság tudatja a közönséggel azokat a kedvezményeket, amelyek az esetleges biztosítással járnak. A szövegben benne van az utmutatás, amelyet mindenki ismer: „a jegy megváltásakor, az utas felkérésére a kezelő tisztviselő egy bizonyos biztosítási bélyeget ragaszt a jegyre.“ Az ár különböző aszerint, ki milyen messze utazik. Ezzel szemben az történik a pénztárnál: a pénztáros nem várja be, míg az utas felkéri a „hanem szó nélkül ráragasztja a jegyre a biztosítási bélyeget és annak árát egyszerűen hozzácsapja a vasuti jegy árához. Sokan vannak, akik szó nélkül tudomásul is veszik ezt a „ráfizetést“, de jaj annak, aki tiltakozni mer.

Epen ma történt meg az a különös eset, hogy az egyik utas előre bement, hogy biztosítási bélyeg nélkül kéri a jegyet. A pénztáros ridegen válaszolt:

— Bélyeg nélkül nem lehet utazni!

Se szeri, se száma az ehhez hasonló panaszoknak. Volt idő, amikor az utazni szándékozók azt hitték, hogy a bélyegek megváltása kötelező, mert a vasút automata akar gondoskodni az utasok hátramaradottjairól. De az évek során kiderült, hogy ez nem más, mint egy jó üzlet, semmi köze az utazáshoz és egyáltalán nem kötelező. Így aztán szívesen mondták volna le a biztosítási bélyegről, mert hiszen már a vasuti jegy is olyan drága, hogy alig lehet megfizetni. Igazán nincs szükség „ráadásra.“

Nem nagy dolog az egész, hiszen alig néhány lejtől fosztják csak meg jogtalanul az embert, de ez a néhány lejt hónapok leforgása alatt súlyos százezrekre rög, és azoknak a vállalt terheli, akik máshol ezerszer is megsebesedik ezt a néhány, semmibe vett lejt.

Filmtragédia készül Aradon.

Érdekes filmfelvételek Aradon és Aradul-Noun (Ujaradon). — Csupa aradi szereplője van a filmdrámának.

(Arad, szept. 13). A menyboltozat hatalmas reflektora, a nap nem akarja tudomásul venni, hogy ma különösképen nagy szükség volna rá, mert eredeti mozitragédia készül az aradul-noui (ujaradi) Tündérgertben, meg aztán a vasárnapi emberek is szeretnek sütkérezni az őszi napfényben. Az aradul-noui (ujaradi) templom ajtaja nyitva és sápadt gyertyafények pislákolnak a homályból. Az orgona ajtáosságra inspiráló komoly hangja összevegyül az istenházában gyülekezők ég felé szálló zsolozsmájával és Aradul-Nou (Ujarad) poros uccáján felhőárnyékok száguldanak, a melyeket aggdóva követ szemelvel az aradi karaván vezetője, Martin, aki egyben az operatőr szerepét fogja játszani a Tündérgertben történő filmtragédiában. Amikor az ajtatskodó hívők előtt halad el a karaván, azoknak leesik pillantásuk az égből, hogy úgy ének és közben megtekintsék ezt a furcsa társaságot. Férfiak, nők, fiúk, lányok, vannak vagy ötvenen. Kocsin és kerékpáron mennek a történendő események színhelyére. Egyrésztük már a kocsiban kimaszkirozta magát, másik részük grimasz-gyakorlatot végez, mert a sok próba után ma, vasárnap délelőtt a szigoruan bíraskodó gép elé kell állniok, melynek egyetlen szeme a közönség ezer szemével lát. Bizony, néhányan a falu lakói közül azt hitték, hogy most történik az aradi kórház idegbeteg ápolójának átszállítása a zombolyai kórházba.

Végre megérkezünk az ujaradi Tündérgertbe. Megkezdődnek az előkészületek a felvételhez. D. Marculescu, az aradi filmiskola tanára, a tragédia írója és főszereplője megvizsgálja a terepviszonyokat és megállapítja, hogy a hely az ujaradi Venus-mozgó mellett alkalmas a felvételekre, azonban a napnak segíteni kell: ki kell ragyognia, mert most szegény fáradt, bágyadt és állandóan szürke ködök irigykednek előtte. Előkerül egy reflektor, bekapcsolják a vezetékhez és a nap még jobban elsápad; de most már nem fontos. Elő a szereplőkkel.

D. Marculescut, a szerzőt említjük elsősorban. Tragédiájának címe: A kísértet. Valami vérfagyasztó történet, direkt mozivásznonra való. Van benne szerelem, gyilkosság, romantika és szentimentalizmus. A kísértet maga Marculescu, aki elvitathatatlanul kiváló színművész. Csodálatos mimikája van. Ezt akkor látom, amikor a film többi szereplőinek még egyszer és utoljára megmagyarázza és megmutatja, hogy miképpen álljanak a gép elé. A darab tartalmát nem lehet kihámozni a szereplők játékából, mert most csak azokat a jeleneteket veszik fel, amelyek beleilleszthetők a Tündérgert miliójébe. Martin meszter forgatja a gép fogattyuját, serceg a reflektor, berreg a gép és Marculescu vezényel:

— Kérem kisasszony, értse meg végre, hogy nem ligeti fényképész előtt áll, hanem filmfelvevő készülék előtt. Ne nézzen a gépbe! Amennyire kíváncsi magára a közönség, annyira úgy is megnézi.

A kisasszony pedig tovább játszik és lopva, amikor teheti, mégis csak belepislog a gépbe. Szerencsére nincsen fontos szerepe. A film fő női szereplője Corneli asszony, aki egy vendéglősnét játszik. Ez ő vendéglőjében történnek a legfontosabb események és gyakran kell érvényesítenie tragikai képességét. Nagyon tehetséges ez a bájos fiatal asszony, akinek kérésére csak művészi nevét áruljuk el. Gyakran látható a korzón. Elegáns, csinos és feltűnően fehér arca van. A másik érdekes szereplője a filmnek Lia Noa, aki szintén titokban akarja tartani valódi nevét, mert isten őrizze, ha szülei megtudnák, hogy filmszínésznőnek készül. Fiatal, szőkehajú, magas leány, különös, mély árnyékolású, szürke szurós szemű vannak. Arca nagyon érdekes, filmen nagyszerűen érvényesülhet. Ő játsza a kísértet (Marculescu) hűgának szerepét. Csupa élet és

temperamentum; szerelmes és tragikus szerepekre predesztinált.

Vámosy Ilonka még nem választott művésznevet. Ez a kedves szőkeség már feltűnést keltett az aradi strandokon is. Előreláthatólag filmen is érvényesülni fog. Szobaleány szerepet játszik és több jelenése van a filmen. Kohn Magda Mária Poó néven akar bejutni a siker ragyogó kapuján. Bizonyára sikerül neki. Sovány, magas leány, keskeny arcából alig látni mást, mint feltűnő nagyságu szemét, amelyekkel nagyszerűen tud zsonglőrösködni. Egy öreg boszorkányt játszik. Tanárai elvannak ragadtatva tőle. Bursch Ketty szobaleány szerepet játszik. Baeder Manyi mint diákleány szerepel a filmen.

Most tekintsünk végig az aradi filmtragédia férfifőszereplőin. D. Marculescut már említettük. Utána a legérdekesebb figura Hajdu B. János, akiről nem régen irtunk, hogy otthagya a kereskedelmi pályát, mert szíve a pápi hivatás felé vonzotta. A fiatalember felvette a pápi reverendát. Elment Olaszországba tanulni. Járt Nápolyban, Milanóban és Rómában. Színészek közé került és megszerette a szabad életet. Először egy kórusban énekelt,

Aradi volt katonatiszt megrendítő halála.

Raab Akos gyermekei szemeláttára belefuladt a Marosba
A tréfás szórakozás halálos fináléja.

(Arad, szeptember 13.) Megrendítő tragédia játszódott le tegnap délután az aradmegyei Paulison, ahol egy ismert és előkelő aradi földbirtokos áldozata lett a Maros hullámainak. Nagyon sokan ismerik Aradon Raab Akos földbirtokost és háztulaidonost, aki hosszú esztendőkkel ezelőtt, mint főhadnagy katonáskodott Aradon s az aradi urítársaságok kedvelt tagja volt. Raab Akos a nyarat, mint minden esztendőben, idén is Ménésen töltötte, ahol neki és anyósának, özvegy Ortutaynének az egykori ismertnevű főszolgabírónak s özvegyének van szőlője és villája. Az idei nyáron Raab Akos feleségével és két leánykájával tartózkodott Ménésen. Autóbilijával minden délután kirándulásra tett és magával vitte családját is. Legkedvesebb szórakozása a uszás volt. Majdnem minden nap Paulisra ment és az állomás közelében megfürdött a Marosban. Kitűnő uszó volt és gyakran átuszta a Marost. Tegnap délután anyósa és két leánykája társaságában autón ismét Paulisra ment, hogy kedvenc sportjának áldozzon. A szokatlanul meleg őszi napon az egész társaság levetkőzött és Raab Akos néhány perc múlva már a folyó közepén szelte a hullámokat.

A földbirtokos szeretett gyermekeivel eljátszadozni: szinte naponta megismételte azt a tréfiát, hogy úgy tett, mintha nem tudna uszni, hagytá, hogy elragadja az ár és gyermekeinek szórakoztatására elmerült a vízben, hogy fél perc múlva mosolyogva ismét felbukkanjon. Tegnap is így történt. Öt óra volt, amikor a vízbe mentek és néhány perc múlva Raab Akos a Maros közepén uszott. A leánykák figyeltek édesapjukat, aki néhányszor elmerült és ismét felszínre jött a vízben. Egyszerre Raab Akos valamit kiáltott gyermekei felé, akik azonban nem hallották a szavakat és látták, hogy az uszó hirtelen eltűnik. A két leányka nagyott kacagott édesapjuk tréfá-

Arad 1 napi korzó élete filmen, ma az APOLLO-ban.

majd hazajött, itt hivatalnokoskodott és később úgy találta, hogy az érvényesülés egyetlen útja a film. Beállt mozzsinésznek és nagy jövőt jósolnak neki.

Gr. Pudilic a hatósági orvos érdekes szerepét játsza a tragédiában. Nagyon sokan ismerik őt Aradon. Az állambiztonsági hivatal tisztviselője és olyan mimikája van, hogy minden maszkirozás nélkül egy pillanat alatt úgy változtatja arcizmait, hogy lehetetlen ráismereni és feltűnően tudja utánozni az emberek arcát és mozdulatait. Kiváló mozzsinész, akinek még hallani fogjuk nevét a filmnagyságok között. Csak V. György egy feleszü csavargót játszik nagyon teheiségesen. Herzfeld Jenő, Marmorstein László, Juhász István és Burián Mihály kisebb szerepeket játszanak Marculescu tragédiájában, amely két hónap múlva teljesen elkészül és azt remélik, hogy ez az aradi film aradi szereplőivel elindulhat hódító útjára. Arad már sok művészt adott a világnak és egy filmtragédiáért és annak teljes elkészítéséért sem kell sem a szomszédba, sem Hollywoodba mennünk... (p. g.)

lán", aki azonban most mintha hosszabb ideig maradt volna a víz alatt.

Talán egy perc telhetett el, amikor Raab Akos ismét felszínre jött, de már látható volt, hogy a tréfa tragédiává változott. Özvegy Ortutayné vette észre, hogy valami baj van és veje erejét vesztetten küzd az árral. A megrémült uriaszony segítségért kiáltott és ijedébcn ájultan hanyatlott a partra. A két gyermek gyorsan az állomáshoz futott, hogy segítséget hozzon, de amikor visszatértek, már csak a Maros fodros hullámai látszóttak a tragédia színhelyén. Az uriaszonyt sikerült magához téríteni és a családot Raab Akos nélkül visszavitték Ménése, ahol kiméletesen értesítették Raab Akosné férjének halálos tragédiájáról. A mélyen sújtott uriaszonyt annyira megtörte a csapás, hogy nagy betegen fekszik villájában.

Nagy deficit

az aradi tüdőbetegszanatoriumnál

A város vezetősége az orvos díjazást az államtól kéri. — Ellentétek az ápoló-nővérek és a kórház vezetősége között.

(Arad, szeptember 13.) Ma délután ülést tartott dr. Angel István polgármester elnöke alatt a városi tüdőszanatorium felügyelő-bizottsága, a mely több fontos és érdekes ügyet vett tárgyalás alá. Elsősorban a szanatorium jövő évi költségvetését tárgyalták le, amiből kiderült, hogy a szanatoriumnak a jövő évben a legerősebb esetben 400.000 lejes ráfizetése lesz, de az orvosok több is. Az előrelátható kiadások ugyanis a 3 millió lejt érik el, míg a legjobb esetben 2 millió 600.000 lejt bevételre lehet számítani. Ezzel kapcsolatban felirnak az egészségügyi miniszteriumhoz, kérve, hogy az orvosszemélyzetet az állami költségvetésbe vegyék fel és onnan fizessék, miután ha ez is a szanatoriumra hárul, ez újabb 400.000 lejes ráfizetést jelent. Az egészségügyi felügyelőség a maga részéről kijelentette, hogy pártolni fogja ezt a kérelmet. A ráfizetések dacára a bizottság elhatározta, hogy az ingyenes helyek számát az eddigi 25-ről 40-re emelik fel.

Még egy érdekes kérdés is tárgyalás alá került: október elsejével az apácák eltávoznak a szanatoriumból és helyüket világi ápolónők töltik be. Eddig ugyanis a balázsfalvi görög katolikus apácák ápolták a betegeket, újabb azonban ellentétek támadtak a kórház vezetősége és az apácák között. A nővérek magasabb díjazást kértek és több más követelést is állítottak fel, amit a kórházvezetőség nem volt hajlandó teljesíteni és végre elhatározták, hogy október elsejével kicserélik az ápolónőket.

**APOLLO-ban ma, szerdán
7 órai kezdettel:
ELVESZETT KIMONÓ.**

Vigjáték 7 felvonásban.
Főszereplő: **COLEEN MOORE.**
Ezt megelőzi:
PERCY A DERBI GYŐZTES.
Vigjáték 2 felvonásban.
Csak 7 órai kezdettel.
5 és 1/10-kor mozziszkezes.

**18-án, Kezdődik szombaton
PATACHON házassága
az Urániában.**

KÖZGAZDASÁG.

Szörnyű állapotban van a vasut.

A CFR. új vezérigazgatója teljes őszinteséggel feltárta a vasut siralmas helyzetét és nagyszabású intézkedésekkel igyekszik azt teljesen reorganizálni.

(Az Aradi Közlöny bucaresti tudósítójának távirata.) A regeteg reformjavaslat, kormányigéret és reorganizációs kísérlet után az egész ország közvéleménye felcsigázott érdeklődéssel várta N. Teodorescu államvasuti vezérigazgató expozéját a CFR. újjászervezésének kérdésében. Teodorescunak most nyilvánosságra került nyilatkozatából kiérzik a feltétlen bizonyosság érzése és az a remény, hogy hatalmas munka árán ugyan, azonban a legrövidebb időn belül sikerülni fog. — hogy úgy mondjuk — rendezni az állam legfontosabb közlekedési szervének, a CFR-nek a szénáját.

— Vasutunk ügye, sajnos — vezette be expozéját a vezérigazgató — nem a lejobb áll. Ez az állapot azonban jórésben még a háború következménye, sőt abból az időből származik, amikor semmi körülmények között sem állott módunkban még a legcsekélyebb javítást sem eszközölni. Tagadhatatlan azonban, hogy vannak itt későbbi eredetű bűnök is, ezeket azonban jórésben ugyancsak a rossz gazdasági helyzet szülte. Lényeges azonban megállapítanom, hogy ami a háború utáni években romlott, azt talán felerészben a vasut alkalmazottainak felületessége, sőt sokszor lelkiismeretlensége okozta. A háború utáni időkben mintha már nyoma sem volna annak a szellemnek, ami békeévekben uralta a romániai vasutasokat és különösen a váltóállítók és vonatvezetők azok, akiknek mai munkateljesítménye sok kívánvalót hagy maga után.

— A kereskedelmi orientáció is nagyban hozzájárult a helyzet leromlásához. Románia ugyanis megnagyobbodása után nyomban nem számolhatott azzal a körülménnyel, hogy amíg egyrészt Bessarabia Odessza felé, Bucovina, Erdély és a Bánát viszont Fiume felé bonyolítja le kereskedelmi forgalmát. A nagymértékben megterhelt vonalak aztán egyik napról a másikra rongálódtak, anélkül, hogy módunkban állott volna alapos reparációt eszközölni ezeken a vonalakon. Első teendő tehát, hogy ezeken a vonalakon kettős vágányt építsünk ki, hogy az export-forgalom a jövőben zavartalan legyen. Sajnos, nincs elegendő számú vasuti műhelyünk se. A sinek állapota pedig egyenesen kétségbeesítő és talán a legrettegetőbb temmivalónk, hogy ezeket felcseréljük. Nem megbízhatók a jelzőkészülékek, sőt a lokomotivok speciális készülékei sem, már pedig ezek nélkül állandó veszélynek vagyunk kitéve.

— Az elmúlt tizenegyesztendő rombolásainak kireparálására viszont megfelelő pénzüsszagra és időre van szükségünk. Az ilyen hatalmas helyreállítási munkát nem lehet máról-holnapra végrehajtani és elsősorban meg kell keresnünk azokat a módokat, hogy a kívánt költségvetési alapot előteremtjük. E kérdésben természetesen nem lehet szükmarkunak maradni, a CFR. reorganizálása számára horribilis összeget igényel, amire valószínűleg egy rendkívüli hitel fog nyújtani kielégítő alapot. A tarifarevizio csu-

pán jogi szempontok miatt vált szükségessé. Erről a kérdésről különben a jelen pillanatban még nem adhatok bővebb felvilágosítást, mert minden a helyzet rövidesen megtörténő kialakulásától függ. Mindenesetre azonban az új menetdíjszabás összeállításánál tekintettel leszünk a rövidebb utakra is és ennek az alapján állapítjuk meg az új díjakat. Új vasutvonalak építése szintén későbbi feladat, mindenesetre azonban még ebben az esztendőben megkezdjük a Brassó—Nehoiasi, Bulbesti—Liveflui, Kisilva—Dornavatra, Hamanagiu—Tuicea és a Chisinau—Sacaidac közötti vonalak kiépítését.

Zürichben 3.21.50 a lej.

(Arad, szeptember 13.) Napokon át stagnált a lej zürichi jegyzése 3.18-as árfolyamon; még a mai zürichi nyitáskor is ezen az áron jegyezték valutánkat; viszont a zárlat jelentős emelkedést mutat. A lej három és fél ponttal javult meg. A javulás természetesen még nem érezhető a mai valutapiacra, az előreláthatólag csak a holnapi üzletkötéseknél bontakozik ki.

Helyi valutaárak. (Szeptember hó 13.)

Kifizetések: Berlin 38.90, Amsterdam 65.60, Newyork 163.25, London 795, Páris 6.41, Milanó 8.95, Prága 4.85, Budapest 28.60, Zágráb 2.88, Bécs 23.05, Zürich 31.50. — **Áru:** Márka 38.50 dollár 161, angol font 790, francia frank 6.50, olasz lira 8.80, cseh korona 4.80, pengő 28.60, dinár 2.85, osztrák schilling 23.22, svájci frank 31. — **Pénz:** Márka 38, dollár 160, angol font 780, francia frank 6.20, olasz lira 8.50, cseh korona 4.70, pengő 28.50, dinár 2.65, osztrák schilling 22.90, svájci frank 30.50.

Zürichi tőzsdenyitás. (Szeptember hó 13.)

Berlin 123.30, Amsterdam 207.80, Newyork 518.50, London 2521, Páris 20.33, Milanó 28.20, Prága 15.37, Budapest 90.75, Belgrád 9.13.25, Bucaresti 3.18, Varsó 58, Bécs 73.10.

Zürichi tőzsdezárlat. (Szeptember hó 13.)

Berlin 123.32, Amsterdam 207.80, Newyork 518.55, London 2521, Páris 20.33, Milanó 28.21, Prága 15.37.50, Budapest 90.70, Belgrád 9.13, Bucaresti 3.21.50, Varsó 58, Bécs 73.10.

Bucaresti-i tőzsdezárlat (Szept. hó 13.)

Kifizetések: Páris 6.38, Berlin 38.30, London 790.50, Newyork 162.37, Milanó 8.90, Zürich 31.40, Prága 4.82.50, Bécs 22.95. — **Valuták:** Napoleon 650, német márka 38.25, 'eva 1.24, török lira 0.82.50, angol font 789, francia frank 6.42, svájci frank 31.60, olasz lira 9, drachma 2.12, dinár 2.88, dollár 161.50, len-

18-án, Kezdődik szombaton
PATACHON házassága
az Urániában.

gyel zloty 18.25, osztrák schilling 23.20, magyar pengő 29, cseh korona 4.85.

= **Aradi urlasszony érdekes találmánya.** Egy aradi urlasszony, Messzer Arminné, érdekes és komoly értékű találmányával keltett feltűnést közgazdasági körökben: Universal néven egy szőlővédelmi preparátumot szabadalmaztatott, amelyet ebben az évben már teljes sikerrel kipróbáltak a Hegyalján. Georgescu János aradmegyei prefektus maderati és Nasta Victor, a kereskedelmi kamara kormánybiztosának muscai szőlőjében használták Messzer Arminné szerét, amely megmentette a szőlőt az összes betegségektől és kitűnő eredményt produkált a bor minőségénél is. Az urlasszony találmánya, amely valóságos forradalmat jelent a szőlőgazdálkodás terén, óriási érdeklődést keltett és komoly szakkörök elragadtatással nyilatkoznak róla.

= **A Schossberger-cég újból dolgozik a budapesti tőzsdén.** Budapestről jelentik: Több, mint egy esztendővel ezelőtt a budapesti Schossberger-cég nagyarányú leépítéseket végzett, teljesen feloszlatta bankosztályát. Néhány héttel ezelőtt cukorgyári érdekeltiséget is végleg likvidálta, mert a selypi gyár részvényeire fennállott opciót eladta a Hitelbanknak. Érdeklődéssel fogadták tehát a budapesti piacon azt a hírt, hogy Schossbergerék ismét az üzleti működés kiterjesztésével foglalkoznak. A cég birtokában maradt az erőtakarmánygyár, ennek keretében most gabonaosztályt fognak felállítani, amely a jövő hónapban megkezdí működését, úgy, hogy a Schossberger-cég újból dolgozni fog a tőzsdén. A gabonaosztály pénzüsszükségletét körülbelül egymillió pengőre tehető angol tőkével biztosították.

Uj könyvek.

* **Dr. Monay Ferenc: Ezüstös oltár.** A volt aradi plébánosnak, aki jelenleg Rómában van, a jeles tollu papi írónak, új kötete jelent meg a könyvpiacra. A csaknem 200 oldalas könyv nem lép fel különleges pretenciókkal, inkább csak egy negyedszázados, munkás papi élet emléke. Ilyesmit ír e legújabb könyve elé bevezetőnek a szerző is: De mint ilyen, kifogástalan. Sőt: kedves visszaemlékezések szállnak fel az olvasó felé a sorokból, mert dr. Monay cikkelt és nagyszabású beszédeit válogatta össze a könyvbe, amelynek ezt a címet adta: „Ezüstös oltár”. A cikkek, amelyek az aradi lapokban jelentek meg, részben még békeében, részben a háború után, így egymás mellett szinte kellemes vigaszt nyújtanak az olvasónak. Dr. Monay valóban nemes céllal kezeli a tollat és a béke örömét ajándékozza olvasóinak. A csinos kiállítású könyvet a Varsónap nyomdával állította elő. (—)

Az aradi korzóról készült filmfelvételek bemutatója
filmszkeccs keretében ma az aradi Apollóban!

Csak 5 és negyed 10 órai kezdettel.
Légből kapott szerelem

Lindbergh Erdélyben.

Látványos filmszkeccs 4 filmrész és 2 színpadi felvonással.

A színpadi részben legújabb táncattrakciók!

Főszereplők:

Sugár Baba, Barna Anci, Horváth László, Missoga László.

Szkeccs előadásai csak 5 és 1/10 órai kezdettel.

7 órakor rendes mozi előadás: **Elveszett kimonó.** Vigjáték 7 felv.

Urániában

MA

ASTA NILSEN

Paul Wegener és Grigori Chmurával.

TIBET ISTENE

Budhák misztikus élete 8 felv.

és a kiegészítő műsor.

Előadások kezdete 5, 7 és 1/10 órakor.

INGYEN ADMINDEN FELVÉTELHEZ EGY
MŰVESZI KIVITELŰ NAGYÍTÁST**Stojkovits és Békés**P. Avram Iancu
(Szabadság-tér).**Rádió-műsor.**

Szerda, szeptember 14. Wlen-Grác. 20.05. Szimfonikus zenekari hangverseny. — Pozsony. 19. Operaelőadás. — Milano. 20.45. Operaelőadás. — Boroszló. 21. Kamarahangverseny. — Nápoly. 21. Hangverseny. — Prága. 19.15. Operaelőadás. — London. 20. Szórakoztató hangverseny. — Leipzig. 22.30. Táncczene. — Stuttgart. 22. August Hahn szerzői estje. — Frankfurt a. M. 20.15. Szemelvények német operákból. — Róma. 20.10. Zeest. — Berlin. 22.30. Mandolin hangverseny. — München. 20.45. Bolgár est. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.30. Az Opera kamarazenekarának hangversenye. 19.45. Operaelőadás. 22.15. Cigányzene.

Intézetek, diákok és szülők figyelmébe!

A legnagyobb választékban és legjutányosabb áron
szerezhető be:

**előírás szerinti intézeti szövegek,
sapkák és hozzávalók**

Arad legrégibb cégénél

Schäffer Henriknél

Bulevardul Regina Maria No. 25. (Bing-ház).

FIGYELEM! Állami tisztviselők és szabó-
mesterek 5% engedményt kapnak. Engross vételnél
nagyobb kedvezmény. 4356

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzura Prefectura Judetului.

A kereskedő

része a hirdetés a vagyonszerzés egyik legfontosabb kelléke. A kereskedőnek tudnia kell: hogyan, mikor és hogy hol hirdessen? Csak annak a hirdetésnek van eredménye, amelynek szövege feltűnik a közönség szeme előtt van és olyan lapban jelenik meg, amelyek nagy az olvasóközönsége. Ha azt akarja, hogy hirdetését a közönség minden rétege olvassa, úgy adja fel az **Aradi Közlöny-nek** amely a lezárterjedtebb naplón. Így a legjobb hirdetésig organum.

NYILTTÉR

E róvat alatt közlöttek nem vállalunk felelősséget.
NYILATKOZAT.

Tudomásunkra jutott, hogy Brandesz David aradi lakos intézetünk, illetve annak áruosztálya „Hansa” nevében hatóságokhoz beadványokat intéz, cégeknek rendeléseket felad stb. Kijelentjük, hogy csak azon beadványok, rendelések, levelezések stb. érvényesek, amelyek intézetünk bélyegzőjével és szabályszerű cégjegyzésével vannak ellátva.

Sváb Kereskedelmi Bank R. T.
Lovrin.

4894

Figyelmeztetés.

Értesíték mindenkit, hogy csak személynél vásárolt vagy sajátkezűleg aláírt számlákért vállalok felelősséget.

Özv. Glück Ignácné,
Arad, 1927. szept. 18. Str. Episc. Radu 23.

Fájdalomtól megtört szívvel, de Isten akaratában megnyugodva, tudatjuk ismerőseinkkel és barátainkkal, hogy imádott nőm, illetve egyetlen gyermekem

Vaskó Mihályné

szül. Kühlburger Gizella
Állami tanítónő

folyó hó 6-án, rövid, de súlyos szenvedés után az aradi Pozsgay szanatóriumban elhunyt.

Drága hamvait folyó hó 7-én tettük nyugalomra a tipari róm. kath. sírkertben.

Az elhunyt lelki üdvéért folyó hó 14-én tartunk gyászistentiszteletet a tipari róm. kath. templomban. 4855

Áldott legyen az emléke és édes a pihenése.

Vaskó Mihály. Özv. Kühlburger Jakabné.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdéskódokra válaszolunk. Ajánlatok, keljés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatali telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

ALKALMAZÁS.

KERESÜNK aradi fatelepünkre azonnali belépésre fiatal gyakornokot. Seldner Bernát és Fla fatépe Arad, Piața Cetăței Vechi (Óvár-tér). 4898

FIATAL péksegéd felvétetik ki üzletben. Korcsában minden munkát végez. — Ajánlatok Bandur Gyula, Silindia. 4840

FIATAL villanszerelő segéd felvétetik. Gáspár, Str. Horia (Széchenyi-u.) 2. 4879

30 ÉVES ember, 10.000 lej óvadékkal állást keres, iroda vagy üzleti szolgálat, portás vagy éjjeli őrt stb. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 4890

INTELLIGENS, jó megjelenésű kiszolgáló leányt keresek étterem részére. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 4895

LAKÁS.

BELVÁROSBAN, beköltözhető kétszobás lakással, két uccára szülő frontál bíró bérház kedvező fizetési feltétellel eladó. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 4693

KÉT-HÁROM szobás, fürdőszobás lakás keresetük város központjában október elsejére. Ajánlatok Rudolf Mussohoz. 10436

KÉTSZOBÁS, fürdőszobás lakást esetleg teljes elhátással keres Guetta Ferd. inspektor. Ajánlatok Ablonczy garagehoz intézendők. 4896

VÉTELESELADÁS.

3x4 EBÉDLŐ SZÖNYEG, vadmacska bunda, férfi ruhák, kabátok, antik komódok, asztalok, antik szekrény, gyermekocsi, gyermek paplan, órák, írőasztalok, könyvszekrény, festmények, ebédlő diványok, ebédlő és szalon berendezések, Biedermayer szalon, asztalművek, női ingek, székek, dísz tárgyak, írőasztal, villanylámpák, szalonszekrény, storeok, stb. eladók. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Bathány-u.) I. em. jobb. 1000

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműeket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Bathány-u.) I. em. jobb. 1000

Ha venni, eladni akar,
hirdetést adjon fel hamar!
Rendkívül olcsó az ára —
negyvennyolc lejt tesz kockára

Mielőtt kályhaszükségletét beszerezné tekintse meg ahol „PUCHER” cserépkályhák raktáramat Arad, Bul. Reg. Ferd 63/65 (Dangl-ház), és takaréktűzhelyek lezártított áron szerezhetőek be. Árakok, javítások, falburkolások és minden a szakmába vágó dolgok a legpontosabban végeztetnek. Szíves pártfogást kér: SZERB ANTAL kályhásmeister

KÜLÖNFÉLÉK.

BERAKTÁROZÁSÁT bármely árunak pinceraktáromban olcsón vállalom. Cím az Aradi Közlöny kiadóiban. 4768

MACULATURA PAPIR 5 kilogr. csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Bankkölcsonőket

1300 házakra, földekre, vagy egyéb ingatlanokra, 10,000 lejtől, 1 millió lejtig betáblázás mellett folyósítottak. HAASZ ALBERT irodája Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 12. sz.

4 szobás esetleg 2 szobás lakás kiadó

október 1-re. 4892

2 szoba azonnal elfoglalható. Címeket az Aradi Közlöny kiadóiban ker.

Cukorédes, nemes, besztecei

magbaváló szilva

minden mennyiségben

kapható**Adelmann Károly**

szőlőnagybirtokosnál Páncota, a C. F. R. és villamos vasúti állomás közelében. 4802

Cateea Saguna (Választó-uccai)

magánház, 2 szobás, konyha és 1 szobás elfoglalható lakással, kis kerttel, pinocéval, továbbá: Ghioroc (gyoroki) 5 kisholdas szőlő szerény kolnával és felszereléssel, családi okok miatt, igen olcsón eladó. Kizárólagos megbízott: Györffy „Mures” irodája Arad.

Corpul Portarelor Tribunalului Timisoara No. 81—1927. portarel.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

Subsemnatul portarel aduc la cunoștință publică, că în urma deciziei No. G. 2956—1926. al judecătoarei Lipova în favoarea lui dr. Tiberiu Baár avocat în Lipova, pentru 1007 lej capital, interese de 12% dela 28. Septembrie 1926. și pentru spese deja stabilite și cele ce se vor mai stabili, se fixează termen pentru efectuarea licitației pe ziua de 23. Septembrie 1927. ora 16.30 în Belotiu No. 217 pe când și unde se vor vinde prin licitație obiectele sequestrate și anume: cazi, butoi, grajd, casă din lemn etc. prețuite în 6300 lej.

Lipova, la 20. August 1927. 4787.
Portarel.

Makulatura,

tiszta lappeldányok
csomagolásra,
5 kgr.-os kötegekben

kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Román, magyar és német fordítások

és levelezés (átalánydíjazás mellett is)
legpontosabban és felelősség mellett

„MINERVA”

fordítási irodában,
(Lengyel-ház I. em., vármegyeházzal szemben) készülnek

VIZUMOK követségeknél
Utleveihosszabítások, C.F.R. bérletek

!! Künstler-vizumiroda !!

Arad, Bul. Reg. Maria 22. :: TELEFON: 36. :: D. F. R. szemből.

Bármily ügyet vagy megbízást pontosan elintézik.

Nyomatott az Aradi Közlöny rotációs gépén. Kiadótulajdonos: Aradi nyomdavidálat.